

Alternativa röster på nätet

- En innehållsanalys av sociala rörelsers Internetsidor

Handledare: Peter Dahlgren
Examinator: Fredrik Miegel

Författare:
Päivi Jokiniemi: paivi.jokiniemi.908@student.lu.se

Titel:
Alternativa röster på nätet - En innehållsanalys av sociala rörelsers Internetsidor

Ämne:
Medie- och kommunikationsvetenskap, MKV 404/D-uppsats

Handledare:
Peter Dahlgren

Examinator:
Fredrik Miegel

År:
VT 2006

Sammanfattning

Syfte: Under de senaste åren har medie- och kommunikationsforskare börjat tala om Internet som en revolutionerande kanal för de alternativa sociala rörelserna. Det finns dock även forskare som varnar oss för att överdriva Internets möjligheter att påverka attityder. Det är inte självklart att Internet skulle öka intresset och deltagandet i demokratiska processer. Denna uppsats syftar till att studera hur och i vilken utsträckning de olika kommunikativa funktionerna på nätet används på sex utvalda sociala rörelsers hemsidor. Dessutom diskuteras ifall det i dagens nätverkssamhälle finns en enhetlig rörelse som via Internet arbetar tillsammans mot WTO och frihandel.

Teori: Den teoretiska referensramen fungerar som vägledning till de centrala variablerna i informationssamhället. Den definierar dessutom fenomenet social rörelse och diskuterar Internets egenskaper och användningsmöjligheter ur sociala rörelsers synvinklar.

Metod: Uppsatsens empiriska material består av innehållsanalys av de utvalda sociala rörelsernas hemsidor. Studien har två metodologiska utgångspunkter; kvantitativ innehållsanalys samt hermeneutisk och tolkningsinriktad kvalitativ analys. Den kvantitativa metoden används för att kunna se vilka av Internets centrala funktioner som finns på de analyserade hemsidorna och hur vanligt deras förekomst är. Den kvalitativa metoden utgår ifrån att skapa djupare förståelse för de mer abstrakta teman kring sociala rörelsers Internetanvändning samt diskuterar hur kommunikationen via Internetsidor kan påverka samhället och dess utveckling.

Slutsatser: Analysen visar att de utvalda sociala rörelsernas Internetsidor i stort sett utgår ifrån envägskommunikation. Även om möjligheter till interaktion sägs vara Internets styrka mot andra medier utnyttjas tvåvägskommunikation på hemsidorna endast i mindre utsträckning. Informationsspridning dominerar således över diskussions- och gemenskapsskapande. Det finns en nätverksstruktur och ett samarbete mellan olika sociala rörelser som riktar sina aktioner mot WTO, men kopplingar rörelser emellan presenteras relativt dåligt på rörelsernas hemsidor.

Nyckelord: demokratisering, envägskommunikation, gemenskap, Internet, kollektiv identitet, nätverk, offentlig sfär, sociala rörelser, tvåvägskommunikation

Innehållsförteckning

1 Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställning.....	6
1.2 Avgränsningar	6
2 Den teoretiska referensramen	7
2.1 Sociala rörelser	7
2.1.1 Samhällelig utveckling bakom tillväxt av sociala rörelser.....	7
2.1.2 Kollektiv identitet i det utvecklande samhället	8
2.2 De centrala fenomenen i informationstiden	8
2.2.1 Globalisering och antiglobaliseringsrörelse	9
2.2.2 Demokrati, politiska processer och Internet.....	10
2.2.3 Internets roll i skapandet av en ny offentlig sfär	11
2.2.4 Kommunikationsinfrastruktur: etablerade medier vs. alternativa medier	12
2.2.5 Att utmana de etablerade mediernas makt	13
2.2.6 Nätverkssamhälle och sociala rörelser	13
2.3 Internet.....	15
2.3.1 Internet och de alternativa sociala rörelserna	15
2.3.2 Kritiska röster mot Internets potential för sociala rörelser.....	15
2.3.3 Sociala rörelserns Internetanvändning i praktik.....	16
2.3.4 Internets begränsningar och digital divide	17
3 Metod	18
3.1 Användning av kvalitativa och kvantitativa metoder.....	18
3.2 Urval av de utvalda Internetsidorna	19
3.3 Tillvägagångssätt.....	19
3.4 Diskussion om resultatens pålitlighet.....	20
4 Presentation av de utvalda rörelserna	21
4.1 World Trade Organisation.....	21
4.2 RTMARK Legacy	21
4.3 Public Citizen	21
4.4 World Development Movement.....	22
4.5 Global Exchange	22
4.6 Institute of Agriculture and Trade Policy.....	22
4.7 Peoples' Global Action	23
4.8 Hemsidornas tillförlitlighet	23
5 Resultat och analys	25
5.1 Inställning till globalisering.....	25
5.2 Inställning till World Trade Organisation	27
5.3 Sociala rörelser och Internet.....	29
5.3.1 Envägskommunikation = presentation	29
5.3.2 Tvåvägskommunikation = interaktivitet	31
5.3.3 Andra centrala funktioner på Internet - hur används de av sociala rörelser.....	33
5.4 Mobilisering	36
5.4.1 Mobilisering till ansikte mot ansikte kommunikation.....	36
5.4.2 Mobilisering till online-aktioner	37
5.5 Demokratisering, ny offentlig sfär och existerande maktstruktur	38
5.5.1 Möjligheter att påverka de pågående demokratiprocesserna	38
5.5.2 En ny offentlig sfär - Internet som en plats för diskussion och debatt.....	39
5.5.3 Att utmana existerande maktstrukturer?	40
5.6 Networking och kollektiv identitet.....	41

5.6.1 Att skapa kollektiv identitet inom en rörelse	41
5.6.2 Deltagande i de existerande nätverken	42

6 Slutdiskussion	45
-------------------------------	-----------

Referenser	47
-------------------------	-----------

Bilaga 1: Kodschemat

Bilaga 2: Kvalitativa frågor

1 Inledning

Enligt Bennett (2004) var demonstrationerna mot World Trade Organisation ministermöte i Seattle, 1999, en vändpunkt i antiglobaliseringskampen och startskottet till utveckling av global aktivism. Demonstrationerna i Seattle, precis som de flesta följande demonstrationer, lockade mest lokala och regionala aktivister. Dock fanns det redan då tecken som visade att det skulle komma att pågå en ökad koordination av kommunikation och aktiviteter inom det internationella aktivistnätverket. Bennett betonar de nya digitala mediernas betydelse i denna utveckling och, liksom många andra källor (exempelvis Kidd, 2003; Coyer, 2005; Wright, 2004), används Independent Media Center, som började sin verksamhet inför Seattle WTO ministermöte 1999, som ett exempel på hur alternativa sociala rörelser använder sig av Internet i sina aktiviteter. Jenkins och Thorburn (2003) påpekar att det var Internets nätverksstruktur som möjliggjorde att de dokumenterade rapporterna, i text, ljud och videoformat, kunde spridas runt om i världen direkt från de centrala händelserna i Seattle. Internet anses spela en betydande roll i aktivisternas verksamhet:

The internet will continue to play a large role in the success or failure of globalization protests and demonstrations. Groups will use the internet to identify and publicize targets, solicit and encourage support, organize and communicate information and instructions, recruit, raise funds, and as a means of promoting their various individual and collective aims (Canadian Security Intelligence Service, 2000, citerad i van Aelst & Walgrave, 2004: 120).

Dahlgren (2004) påpekar att det pågår ett skifte från den traditionella politiken till en alternativ, utomparlamentarisk demokrati som utgår ifrån en ny typ av politiskt engagemang och som ofta drivs av sociala en-frågerörelser. Det som anses vara en anledning till den ökade Internetanvändningen för sociala rörelser är uppfattningen att alternativa rörelser har svårt att komma till tals i de traditionella medierna (jfr Rodgers, 2003; Kavada, 2005). Det går inte att ifrågasätta vikten av den nya kommunikationsteknologin och speciellt Internet i dagens internationella politik (se Rodgers, 2003; Bennett, 2003; 2004; Couldry & Curran, 2003; Curran, 2003; Dahlgren, 2004) men samtidigt blir vi påmind om att vi inte ska överdriva inflytanden som Internet kan ha i de politiska processerna (Schuler, 2003). Det finns vissa maktaspekter som den nya teknologin inte har lyckats ändra. Internet speglar exempelvis fortfarande i stort sett åsikter av den dominerande majoriteten och lämnar de underrepresenterade med färre möjligheter att uttrycka sina ståndpunkter (Rodgers, 2003). Diskussionerna idag kretsar i allt större utsträckning kring vår demokratiuppfattning och Internets möjligheter att förbättra demokratiprocessens förutsättningar. Dessutom debatteras det flitigt ifall Internet möjliggör utmanandet av de existerande maktstrukturerna, både politiska och medierelaterade.

1.1 Syfte och frågeställning

Som diskussionen ovan visar, är både Internet och sociala rörelser oskiljaktiga från samhällelig utveckling. Även om forskare påminner oss om att inte överdriva Internets revolutionerande inflytande till både traditionella och alternativa politiska processer skulle det vara svårt att hävda att sociala rörelsers utveckling hade varit möjlig på samma sätt utan Internet. Syftet med uppsatsen är således att ta reda på hur och i vilken utsträckning de olika kommunikativa funktioner som är tillgängliga på Internet används på de utvalda sociala rörelsernas hemsidor. Sex stycken internationella sociala rörelser som antingen har haft eller fortfarande har en pågående kampanj riktad mot WTO har valts ut och deras Internetsidor har granskats för att kunna besvara frågeställningarna nedan. De sociala rörelser som utformar urvalet är RTMARK Legacy, Public Citizen, World Development Movement, Global Exchange, Institute of Agriculture and Trade Policy och Peoples' Global Action.

Uppsatsens övergripande frågeställning är:

- Vilka kommunikativa funktioner existerar och vilka dominerar de utvalda sociala rörelsernas Internetsidor i samband med kampanjer mot WTO?

Förutom denna övergripande fråga kommer uppsatsen att diskutera ifall man kan tala om en enhetlig rörelse som driver verksamhet emot frihandel och WTO. Frågan är om de utvalda sociala rörelserna är en del av ett "antiglobaliseringsnätverk" som baseras på ett samarbete med andra rörelser, och i vilken utsträckning detta samarbete är organiserat och synligt på hemsidorna. Dessutom kommer analysen att fokusera på frågor kring kollektiv identitet, en ny offentlig sfär och möjligheten till ökad demokrati via Internet.

Uppsatsen kommer även att söka svar till de följande delfrågorna:

- Finns det en enhetlig anti-WTO rörelse, alternativt ett anti-WTO nätverk på Internet?
- Hur används Internet av sociala rörelser för att öka demokratin och skapa ytor till diskussion?
- Försöker de utvalda rörelserna skapa en kollektiv identitet genom sina hemsidor?

1.2 Avgränsningar

Den huvudsakliga fokusen på de utvalda hemsidorna kommer att vara på de delar som har en direkt koppling till rörelsens WTO-kampanj. Det har dock oftast varit omöjligt att begränsa sökandet av material så noggrant att endast WTO-kampanjens sidor hade studerats, vilket har lett till att delvis även andra delar av sidorna har studerats och tagits med till analysen (jfr Weare & Lin, 2000).

2 Den teoretiska referensramen

Den teoretiska referensramen ska uppfattas som vägledning till de ämnen som har blivit allt mer omtalade under detta millennium och kommer att diskuteras senare i analysen. Internet, sociala rörelser, offentlig sfär, demokratisering, globalisering och transnationella institutioner är alla begrepp som vi har blivit vana vid och bemöter nästan dagligen i de etablerade medierna. Detta kapitlets första del ger en kort beskrivning av sociala rörelser. Den andra delen handlar om de mest centrala fenomen i informationstiden och dessa fenomenens koppling till sociala rörelser. Den tredje, och sista, delen diskuterar Internet med fokus på dess roll för sociala rörelser.

2.1 Sociala rörelser

Ett av de mest centrala begreppen i diskussioner kring aktivism är sociala rörelser (=social movements). Diani (2000: 387) definierar sociala rörelser som “[...] networks of informal relationships between a multiplicity of individuals and organizations, who share a distinctive collective identity, and mobilize resources on conflictual issues.” De Jong, Shaw och Stammers (2005) betonar att kollektiv aktivism oftast inte har någon institutionell anknytning. Rörelser anses således kunna vara informellt organiserade där deras agerande utgår ifrån protester, demonstrationer och ”direct action”. Sociala rörelser jämförs ofta med non-governmental organisationer (NGO) som kan tillhöra rörelser men som har mer formell organisationsstruktur. Enligt Van de Donk, Loader, Nixon och Rucht (2004) kan sociala rörelser utvecklas från att de i startfas är mycket ostrukturerade och informella till att de under tidens gång blir mer organisationsliknande. Även om vissa författare hävdar att sociala rörelser använder mer alternativa angreppssätt än NGOs, konstaterar exempelvis Norris (2002) att sociala rörelser använder både traditionella sätt, till exempel att rösta eller lobba olika beslutsfattare och en rad alternativa sätt, som existerande Internatnätverk, gatuprotester, konsumentbojkotter m.m. för att få ut sitt budskap. Det verkar dock som att de flesta definitionerna betonar de alternativa angreppssätten. Van de Donk m.fl. utgår ifrån att sociala rörelsers aktiviteter har en viss social förändring som mål, vilket ska uppnås med hjälp av protester. Även Van Aelst och Walgrave (2004) påpekar att sociala rörelser till stor del mobiliserar människor till att ta del i aktiviteter som oftast är av okonventionell karaktär.

Det förs, enligt Stammers och Eschle (2005), en debatt om ifall sociala rörelser kan fungera som globala nätverk. De hänvisar till exempel till Tarrows som anser att interaktion är svårt att transnationalisera eftersom sociala rörelser är beroende på interpersonella sociala relationer som gör det möjligt att bilda kollektiva identiteter. Stammers och Eschle själva anser att det inte ska vara svårare att bilda transnationella än nationella nätverk, då det även på nationell nivå kan vara svårt att uppnå situationer där ansikte mot ansikte kommunikation är möjlig.

2.1.1 Samhällelig utveckling bakom tillväxt av sociala rörelser

Rodgers (2003) anser att antalet transnationella sociala rörelser har ökat i takt med minskandet av möjligheter att tackla sociala frågor inom de existerande nationella strukturerna. Bennett (2004) diskuterar samma utveckling och hävdar att medborgarna idag tycker att beslutsfattandet i en del politiska frågor, till exempel sysselsättning, miljö och rättigheter av olika slag, har skiftat ifrån deras egna regeringar till transnationella organisationer och storföretag, vilket i sin tur har lett till en ökad vilja att organisera sig inom virtuella nätverk för att kämpa emot denna maktcentralisering. Även Rheingold (1994) är inne på samma väg när han påpekar att sociala rörelser och NGOs ofta fokuserar på sociala problem som annars faller mellan stolar, mellan lokala och regionala samt privata och offentliga beslutsfattare.

2.1.2 Kollektiv identitet i det utvecklande samhället

Bennett (2003) anser att dagens sociala rörelser kännetecknas av medlemmar som har gjort ett medvetet val, istället för ett medlemskap beroende på individens sociala bakgrund. Individer är inte längre lika beroende av partipolitik, ideologier och valrörelser som tidigare, eftersom dessa har blivit ersatta av informella nätverk som är mer personliga och har starkare anknytning till personens intressen. Den kollektiva identiteten byggs således på bredare kategorier av vad som anses som hotande, fel eller orättvist (Bennett, 2003). Castells (2001) diskuterar kollektiv identitet utifrån begreppet gemenskap. Han citerar Wellman i sin definition av gemenskap som ”[...] nätverk av mellanpersonliga band som tillhandahåller umgänge, stöd, information, känsla av tillhörighet och social identitet” (Wellman, B., 2001: I, citerad i Castells, 2001: 136).

Ayers (2003) betonar vikten av delade värderingar och delad verklighetsdefinition när han diskuterar begreppet kollektiv identitet. Han anser att det finns tre egenskaper som kopplas till kollektiva identiteter: gränser, medvetenhet och förhandling. Gränserna skiljer gruppen från andra grupper genom att markera deras olikheter. Medvetenheten hänvisar till att gruppen är självmedveten om dess delade erfarenheter, möjligheter och intressen. Förhandlingarna används för att skapa en kollektiv identitet och frigöra sig själv från den dominerande kulturen.

2.2 De centrala fenomenen i informationstiden

Castells (2002) kallar dagens nätverksstat ett barn till informationstiden och förutspår att olika delar av världen i allt större utsträckning kommer att bli sammankopplade via Internet, vilket i sin tur leder till att nationalstaternas gränser blir allt mer irrelevanta. Denna utveckling kan ses exempelvis i de internationella institutionerna, som i WTO, som har formats över nationsgränser och styr globala processer och utöver makt. De följande styckena handlar om de fenomen som anses vara kännetecknande för dagens samhälle.

2.2.1 Globalisering och antiglobaliseringsrörelse

Som De Jong, Shaw och Stammers (2005) skriver, anser de flesta forskare att det pågår en social förändring i vårt samhälle vilket ofta namnges ”globalisering”. Det som forskarna dock inte är eniga om är vad konceptet globalisering egentligen innebär och vad det betyder för vårt samhälle. Enligt De Jong m.fl. anser vissa forskare att det är den ekonomiska utvecklingen som står bakom globaliseringen medan andra däremot tycker att de kommunikationsteknologiska uppfinningarna är utgångspunkten till social förändring. Giddens (2002) i sin tur anser att globaliseringen inte bara handlar om ekonomi, utan även politik, teknologi och kultur och att globalisering i stort sett har varit möjligt tack vare den kommunikationsteknologiska utvecklingen. Globalisering består således av flera komplexa processer, istället för en. Stammers och Eschle (2005) instämmer med Giddens och anser att det inte går att lyfta fram en orsak till globalisering, precis som det är inte går att förutsäga vilken direction den här utvecklingen kommer att ta.

Tarrow (2005) varnar oss dock för att definiera globaliseringen för brett. Han föredrar själv en snävare definition och citerar Keohane som anser att globalisering kännetecknas av ”increasing volume and speed of flows of capital and good, information and ideas, people and forces that connect actors between countries” (Keohane, 2002b:194, citerad i Tarrow, 2005: 5). Beck (2000) konstaterar i samma anda att globalisering resulterar i att gränser blir allt mer irrelevanta medan pengar, teknologier, varor, människor och information kan överskrida nationsgränser. Globaliseringen resulterar således i och handlar om ett minskat avstånd. Enligt Sparks (2005) kännetecknas globalisering av pågående sociala processer som inte är begränsade inom en viss nationsstat utan allt fler av de beslut som påverkar våra liv tas i de stora internationella institutionerna. Även Tarrow har enligt Bennett (2003) koncentrerat på detta tema och påpekat att skapandet av nätverk av internationella institutioner inom det ekonomiska fältet tenderar att öka i det globaliserade samhället.

I samband med globalisering och samhällsutveckling diskuteras ofta fenomenet ”**antiglobaliseringsrörelse**”. Castells (2001) skriver: ”Antiglobaliseringsrörelsen har ingen permanent, professionell organisation, den saknar centrum, kommandostruktur och gemensamt program” (Castells, 2001: 149). Giddens (2002) påpekar att antiglobaliseringsrörelsen består av många olika grupper som har olika mål för sin verksamhet och påminner om att till skillnad från den vanliga massmediebilden är endast en mycket liten del av alla aktivister beredda att använda våld, majoriteten av aktivisterna är fredliga i demonstrationer. Giddens anser att USA och västerländerna ses som den gemensamma fienden och att protester generellt riktas mot storföretag på grund av dess stora makt över resten av världen.

Det som aktivistgrupperna anser vara det kanske största problemet med globalisering är ojämlikheten i världen och den växande klyftan mellan rika och fattiga länder. Giddens påstår dock att den globala makten av storföretag är överdriven och kritiserar att de flesta antiglobaliseringsrörelser verkar ha en relativt snäv definition av globalisering, det vill säga att globalisering enbart skulle handla om marknader, ökad konkurrens och frihandel.

Forskarna är inte eniga om att "antiglobaliseringsrörelse" skulle vara det bästa ordet för att beskriva sociala rörelsernas samarbete. Till exempel hävdar Klein (2002) att "antiglobaliseringsrörelse" är fel benämning eftersom de aktivister som engagerar sig i dessa rörelser inte är mot globaliseringen i sig, utan de är emot storföretagen och deras makt. När det gäller de berömda Seattle demonstrationerna, hävdar Klein att "Måltavlan i Seattle inte var handeln eller globaliseringen utan den globala attacken på medborgarnas rättigheter att införa regler som skyddar människorna och planeten (Klein, 2002: 24)." Van Aelst och Walgrave (2004) instämmer med Klein och anser att ifall antiglobaliseringsrörelsen var emot själva globaliseringen skulle aktivisterna inte kunna skapa internationella rörelser eller använda verktyg som Internet. Bennett (2003) påpekar att begreppet globalisering ofta används för brett, speciellt i samband med aktivister. Han hänvisar till Tarrow som anser att många aktiviströrelser slumpas samman med antiglobaliseringsrörelser även om de egentligen handlar om någonting annat, till exempel om mänskliga rättigheter eller demokrati.

2.2.2 Demokrati, politiska processer och Internet

Enligt Schuler (2003) är demokrati en process, någonting aktivt. Demokratien enligt honom utgår ifrån att alla ska ha lika möjligheter att delta i demokratiprocesser oavsett förmögenhet eller privilegierad status. Det ska finnas sätt för alla att få sina angelägenheter till den offentliga agendan. Ifall den offentliga agendan anses monopoliserad eller manipulerad av politiker, företag eller medier, är demokrati avsevärt förminskat. Demokrati är enligt Schuler en deliberativ process där alla åsikter garanteras ett visst utrymme, diskussioner ska vara möjliga för alla att observera och demokratiprocessens struktur ska vara klar och tydlig för alla parter. Demokrati kräver även jämlikhet av beslutsfattandet. Eftersom det är omöjligt att inkludera alla i beslutsfattandet är representation ett viktigt kännetecken för demokrati som således oftast är indirekt utövat. Enligt Schuler anses Internet ofta kunna bidra till en större direktdemokrati än vad som i verkligheten kan uppnås. Han hävdar att om man följer de ovan nämnda kriterierna, kan Internet inte sägas uppfylla de krav som krävs för demokrati. Han påpekar att de röster som hävdar att Internet i sig är demokratisk överdriver Internets möjligheter. Han påstår att den största delen av Internetanvändningen är passiv, det vill säga att den största tiden på nätet används för att slösurfa. Han påtalar även att den digitala klyftan orsakar att det inte är möjligt för alla att delta i demokratiska processer på Internet.

Katz och Rice (2002) påpekar att enligt sina forskningsresultat finns det korrelation mellan Internetanvändning och intresset för de traditionella politiska processerna. Detta påstående säger emot Schulers teori att Internet generellt sett används för nöje. Dessutom påminner Norris (2002) om att demokratiprocesser håller på att förändras tack vare sociala rörelsers växande försök att väcka medborgarnas intresse för politiska angelägenheter. Hon menar att ju mer pålästa och informerade medborgarna är, desto mer engagerar de sig i de politiska processerna.

2.2.3 Internets roll i skapandet av en ny offentlig sfär

Sparks (2005) citerar Habermas klassiska definition till offentlig sfär:

By the “public sphere” we mean first of all a realm of our social life in which something approaching public opinion can be formed. Access is guaranteed to all citizens. A portion of the public sphere comes into being in every conversation in which private individuals assemble to form a public body. [...] Citizens behave as a public body when they confer in an unrestricted fashion – that is, with the guarantee of freedom of assembly and association and the freedom to express and publish their opinions – about matters of general interest. In a large public body this kind of communication requires specific means for transmitting information and influencing those who receive it. Today, newspapers and magazines, radio and television are the media of the public sphere. (Habermas 1964/1974: 49-50, citerad i Sparks, 2005: 35)

Utifrån denna definition, betonar Sparks att alla ska ha lika rättigheter till tillträde och deltagande i den offentliga sfären, där ingen har makt att censurera debatten. Medborgarens egen aktiva roll i diskussioner är centralt för en fungerande offentlig sfär. De Jong, Shaw och Stammers (2005) använder begreppen civil society och global civil society för en plats där aktivism tar plats. De jämför dessa termer med begreppet offentlig sfär som de definierar som en arena för kommunikation och förmedling av information, kunskap och tolkning.

Sparks (2005) påpekar att även om Habermas själv anser att de traditionella massmedierna spelar en viktig roll i dagens, eller i den senare delen av 1900-talets, offentliga sfär, utgår massmedier ifrån ett centralt produktionssätt och massdistribution kan knappt erbjuda lika möjligheter till alla medborgare att delta i diskussion. Salter (2003) är av samma åsikt och anser att de traditionella medierna inte kan uppfylla de krav som ställs på den offentliga sfären. Både Sparks och Salter påstår däremot att Internet, baserad på tvåvägskommunikation, bättre kan uppfylla Habermas krav på den offentliga sfären. Sparks motiverar detta med Internets grundidé vilket innebär att vilken dator som helst kan ansluta sig till en annan dator var som helst, med den reservationen att de har tillgång till Internet. Salter hävdar även att den informella offentliga sfären har möjlighet att upptäcka problem och förmedla dem vidare, vilket är den uppgift som sociala rörelser har tagit på sig och försöker uppfylla med hjälp av Internet.

2.2.4 Kommunikationsinfrastruktur: etablerade medier vs. alternativa medier

Diskussioner kring olika medietyper utgår oftast ifrån dikotomin mainstream/etablerade medier vs. alternativa medier. De Jong, Shaw och Stammers (2005) kategoriserar statliga och privatägda eller kontrollerade tv, radio och press under mainstream media medan de medieformer som är aktivisternas självproducerade kategoriseras som alternativa medier. Lipschutz (2005) skiljer mellan de maktfulla, privata mediekonglomerat som oftast koncentrerar sig på att erbjuda konsumenter ensidig information och nyheter, och de maktlösa medier, som Internet, som används till tvåvägskommunikation och som erbjuder ytor till politisk aktivism. Han påminner dock om att alla medieformer i dagens samhälle, inklusive Internet, är kommersialiserade och påverkas av ekonomiska krafter. Rheingold (1994) instämmer med Lipschutz påstående och varnar för att den ökande kommersialismen på nätet kommer att påverka möjligheterna att använda Internet som ett verktyg för ökad jämlikhet och bättre demokrati.

Att kunna överskrida massmedietröskeln och påverka medieagendan anses vara ett vanligt problem för aktivistgrupper (Rodgers, 2003; Kavada, 2005; De Jong, Shaw & Stammers, 2005). För tillträde till de etablerade medierna krävs planering och speciella spektakel eller "events". Bennett (2003) argumenterar dock att detta synsätt inte är helt korrekt. Han anser att ett stort antal av de protestkampanjer som har riktats exempelvis mot storföretag eller frihandel, har rapporterats i de traditionella medierna, och vissa av dessa kampanjer har till och med framställts i ett positivt ljus. Han erkänner dock att mediebilderna av de flesta massaktionerna, exempelvis demonstrationer, framställer aktivisterna på ett negativt sätt, oftast som våldsamma huliganer. Rucht (2004) tillägger att det finns asymmetri i relation mellan sociala rörelser och massmedier eftersom rörelserna behöver massmedier för att öka deras kännedom bland publiken medan medierna klarar sig bra utan samarbete med rörelserna.

Bennett (2003) tillägger att den existerande infrastrukturen i global kommunikation har ändrats och tillåter nu att 1) även vanliga människor kan producera kvalitetsinnehåll till de alternativa medierna, 2) stora nätverk som engagerar sig kring en viss fråga kan skapas, 3) det producerade innehållet kan distribueras över gränser och kontinenter, 4) det personliga innehållet har större möjligheter till inträde i massmedierna. Den ändrade kommunikationsstrukturen kan även utnyttjas för att skapa större publik än vad man kunde göra med de tidigare kommunikationssätten, exempelvis nischade tidningar och underground radio.

2.2.5 Att utmana de etablerade mediernas makt

Enligt Curran (2003) har Internet skapat förhoppningar att eventuellt kunna förändra den existerande maktstrukturen. Han konstaterar att hittills har den nya teknologin inte lyckats ändra de bakomliggande faktorer som möjliggör de stora mediekonglomeratens dominans, och han ställer sig kritisk mot Internets möjligheter att vända den här dominansen. Internets förändringspotential skulle ligga i dess förmåga att kunna påverka de gamla strukturerna genom att skapa en ny kultur som består av kritiska, selektiva och deltagande konsument-producenter. Även Couldry (2003), Rheingold (1994) och Bennett (2003) diskuterar Internets potential att förvandla konsument till producent. Couldry hänvisar exempelvis till Indymedia som uppmuntrar Internetanvändare att själva producera material till de alternativa medierna. Indymedias ursprungliga mål var "to empower individuals to become independent and civic journalists by providing a direct, unmoderated form for presenting media... to the public via the Internet" (Seattle IMC, 2002: 2, citerad i Couldry, 2003: 45). Couldry (2003) påminner dock om att skiftet till en konsument-producent inte bara handlar om ett individuellt val, utan har även att göra med de existerande materiella konditionerna. I detta sammanhang diskuteras ofta "open publishing"-principen vilket utgår ifrån att textproduktion görs mer transparent till läsaren. Couldry hänvisar till Arnison, som har utvecklat en software för "open publishing" och som anser att mediemakt kan ifrågasättas endast ifall hela medieprocessen, från produktion och distribution till konsumtion och infrastruktur, genomgår en grundläggande förändring.

Rodgers (2003) påpekar att vår förståelse för politik i hög grad bygger på massmediebilder och betonar, precis som Jordan (1999), vikten av de oppositionella bilder som i bästa fall kan utmana de etablerade bilderna. Rodgers menar att det viktiga inte är vilka mediebilder har rätt eller fel, utan det viktiga är att ge utrymme till olika politiska åsikter och därigenom minska maktobalansen i mediernas framställning av politik.

2.2.6 Nätverkssamhälle och sociala rörelser

Castells (2001) konstaterar att omkonstrueringen av den sociala interaktionen med hjälp av teknologiska verktyg har lett fram till att en ny form av samhälle, ett samhälle som han kallar nätverkssamhälle. Han definierar nätverk som "en uppsättning förenade noder" (2001: 13). Castells (1996) förklarar att avståndet mellan två noder i ett nätverk kan vara allt från noll till oändlig. Nätverkets struktur är öppet och nya noder kan läggas till så länge kommunikationen mellan noderna fungerar, det vill säga att de använder samma kommunikativa koder, till exempel värderingar och mål. En social struktur som baseras på ett nätverk sägs vara dynamisk och innovativ utan att det behöver betyda att strukturens balans skulle bli hotad. Information tillåtas flöda relativt snabbt och öppet och kan nå en global publik (Bennett, 2003). Castells (2001) anser

att den stora fördelen med nätverkstrukturen är dess flexibilitet och höga anpassningsförmåga, vilka är de egenskaper som krävs i en omgivning kännetecknad av snabba förändringar. Bennett påpekar dessutom att eftersom ett nätverk består av flera oberoende hubbar ökar det säkerheten att informationsspridningen fortsätter även om någon av dessa hubbar skulle sluta fungera eller kopplar sig bort från nätverket. Bennett refererar till Redden som har påpekat att tack vare nätverkets decentraliserade karaktär är det dessutom svårt för någon elitaktör att kontrollera det.

Enligt Norris (2002) litar nätverksrörelserna i stor utsträckning på direkta aktioner och Internetförbindelser, de har relativt platta hierarkier och informella former av tillhörande. Både Castells (2001) och Rodgers (2003) anser att Internet underlättar skapandet av transnationell samhörighet och känslan av en politisk kollektivitet. Internetsidor fungerar som ett instrument som underlättar samarbete och interaktion. Rodgers påpekar att förutom vanlig informationsspridning på hemsidor, kan aktivisterna dessutom ha ”hemliga” diskussioner genom e-post och olika nätbaserade listor för att planera kommande aktiviteter och dela med sig information som ännu inte får spridas ut till allmänheten. Även om användningen av Internet inte gör människor politiskt aktiva, så underlättar det bildandet av politiska nätverk och informationsutbyten.

Det finns även nackdelar med att organisera rörelser i ett nätverk (Castells, 2001). Det blir svårare att samordna funktioner, jobba åt samma riktning samt till och med att nå sitt mål när nätverket växer i storlek och ökar i komplexitet. Bennett (2004) anser att en av de största nackdelarna är nätverks lösa medlemskap, vilket leder till att medlemmar ibland bara stannar en kort tid inom nätverket. Dessutom är det möjligt att tillhörandet till ett nätverk resulterar i att rörelsen måste anpassa sina aktioner och mål så att alla rörelser kan jobba mot nätverkets gemensamma mål.

Gerlach (2001) anser att det bästa sättet för **sociala rörelser** att organisera sig inte är ett centraliserat eller byråkratiskt sätt utan ”segmentary, polycentric, and integrated network” (Gerlach, 2001: 290). Segmentering enligt Gerlach handlar om att sociala rörelser består av och är uppdelade i semiautonomiska grupper som delvis kan överlappa varandra vilket leder till att individer kan höra till flera olika segment samtidigt. Bennett (2003; 2004) påpekar att Gerlach och Hines ursprungliga SPIN-modell var något annorlunda än denna ovan nämnda modell. I den första modellen var polycentric ersatt med polycephalous, vilket hänvisade till ett starkt ledarskap medan polycentric refererar till ett antal hubbar som ingår i ett nätverk. Enligt Bennett beskriver den omformulerade modellen bättre dagens nätverksrörelser eftersom de idag består i stort sett av oberoende och självständiga hubbar som inte är fokuserade kring en viss organiserad ledare. Bennett påpekar att integration inte längre hänvisar till gemensam ideologi i samma utsträckning, utan mer till ett personligt band mellan medlemmar och till de gemensamma mål och hotbilder som finns.

2.3 Internet

Denna uppsats kommer inte att ge någon genomgång om Internets historia eller dess användarstatistik utan kommer att fokusera på de egenskaper som gör Internet speciellt intressant och passande för användning av sociala rörelser. För en utförlig diskussion om Internets teknologiska utveckling och historia hänvisas läsaren till exempelvis till Rodgers (2003) eller Castells (1996; 2001) och vad gäller statistik om Internetanvändning hänvisas läsaren exempelvis till artiklar i Wellman och Haythornthwaite (2002).

2.3.1 Internet och de alternativa sociala rörelserna

Castells (2001) anser att när det gäller Internetanvändning har sociala rörelser inget val, Internet är det verktyg som de ska använda idag. Internet används för att kommunicera rörelsens värderingar och därigenom hoppas rörelserna på att nå nya medlemmar och påverka samhällets utveckling. Antiglobaliseringsrörelser är, enligt Castells, inte bara ett nätverk utan även ett elektroniskt nätverk som baserar sitt agerande på Internet. Även om agerandet oftast tar plats på en lokal nivå, vill de flesta rörelser ändå påverka och förändra samhället på global nivå. Kavada (2005) påpekar att Internet är ett effektivt redskap framför allt när det gäller att nå en världsomfattande publik med låga kostnader. Därför upplevs Internet ofta som ett idealt medium för aktivistsammanhang eftersom den möjliggör informationsspridning direkt till en stor publik utan massmedier som mellanhänder (Rodgers, 2003). Rodgers instämmer med tanken att genom Internet kan information i bästa fall spridas till miljoner människor, men påpekar att detta händer ytterst sällan och hävdar att det oftast inte ens är meningen att nå ut till en så stor publik.

2.3.2 Kritiska röster mot Internets potential för sociala rörelser

Även om de flesta författare har en positiv syn till Internets revolutionerande roll för sociala rörelser och deras aktiviteter tar Rucht (2004) en mer skeptisk inställning till frågan. Han, som flera andra författare (till exempel Van Aelst & Walgrave, 2004; Wright, 2004) anser att Internet inte kan ersätta den interpersonella kommunikationen och de fysiska träffarna, precis som den inte kan ersätta andra medieformer. Rucht hävdar även att det är mer imponerande att en stor grupp av människor demonstrerar på gatorna, än att de använder mus-klick för att protestera. Online-aktivism har enligt Gurak och Logie (2003) utvecklats och gjorts mycket enklare än tidigare, exempelvis genom automatiserade protestsidor. Automatiserade brev kan skickas in anonymt och en person kan producera ett stort antal e-petitioner vilket har lett till att det är lätt att ifrågasätta dessa resultat. Gurak och Logie påstår därför att det som webb-baserade protester vinner i snabbhet och räckvidd, förlorar de i tillförlitlighet. Rodgers (2003) och Rucht (2004) menar att eftersom nästan vem som helst kan producera material som spridas på nätet är det ibland problematiskt att skilja mellan pålitliga och opålitliga källor.

2.3.3 Sociala rörelsers Internetanvändning i praktik

Enligt Rucht (2004) är Internet speciellt användbart för antiglobaliseringsrörelser eftersom:

- 1) Internet är en billig, snabb och lätthanterlig kanal att sprida information genom
- 2) e-post underlättar informationsutbyte och koordination av aktiviteter
- 3) genom Internet kan aktiviteter och händelser mobiliseras
- 4) Internet kan användas till virtuella aktioner, till exempel genom att förstöra motståndarnas elektroniska faciliteter eller genom att skapa falska Internetsidor med omstörtande material

Van de Donk, Loader, Nixon och Rucht (2004) påtalar de interna relationer som Internet skapar och tillägger att kollektiv identitet och delade värderingar inom gruppen skapas genom kommunikation. Enligt McCaughey och Ayers (2003) kan Internet användas för att öka medvetenheten hos publiken och informera medborgarna om politiska angelägenheter och händelser. Vegh (2003) instämmer med McCaughey och Ayers och påpekar att uppmärksamhet och kännedom inte kan uppnås om publiken inte når tillräckligt mycket information. Internet används därför speciellt för att rapportera om sådana händelser som inte får exponering i de traditionella etablerade medierna.

Vegh (2003) diskuterar dessutom de mer aggressiva sätten att använda Internet, exempelvis **hacktivism**. Han definierar hacktivism som en politisk motiverad online aktion, eller en kampanj, som utförs av en ickestatlig aktör för att visa ogillande eller för att väcka uppmärksamhet kring en fråga som en viss aktivist/aktivistgrupp motarbetar. Vanliga former av hacktivism är till exempel skapandet av falska Internetsidor, då adressen liknar den riktiga/officiella sidans adress men innehållet är producerad av en motståndarrörelse. Dessutom organiseras virtuella sit-ins vilket handlar om att tillgång till en viss service, oftast en Internetsida, blockeras till exempel genom att rikta enorma mängder trafik, som e-post, till målservern vilket orsakar att den antingen blir radikalt långsammare eller slutar fungera. Det huvudsakliga målet i hacktivism handlar om att skämma ut organisationen eller företaget ifråga. Bennett (2004) påpekar att vissa Internetaktioner har som sitt främsta mål att generera dålig publicitet mot företagsnamn eller företagsloggor och därigenom tvingar företagsledningen att agera för att vända denna exponering och hejda skapandet av negativ publicitet. I bästa fall kan Internetkampanjer slutligen bidra till att sakfrågan överträder massmedietröskeln och blir en nyhet även i de mer traditionella medierna.

Norris (2002) sammanfattar att Internet har blivit en populär kanal för aktiviströrelser eftersom den möjliggör mobilisering av medlemmar och aktivister genom påminnelser, nyhetsbrev och e-post. Vegh (2003) tillägger att mobilisering även kan göras genom webbsidor, diskussionsgrupper och communities. Norris tillägger att Internet erbjuder möjligheter till

- multimediala presentationsformer, det vill säga att informationsspridning kan göras i bild-, video- eller ljudformat
- e-post lobbandet
- nätverksskapandet med besläktade rörelser eller organisationer
- insamling av pengar och medlemsrekrytering

Webbsidor kan dessutom innehålla pressmeddelanden och nyheter, djupare reportage samt radio- och tv-journalistik, information om jobb- och utbildningsmöjligheter och kommande kampanjer. Och i bäst fall görs allt detta på flera olika språk. Rodgers (2003) påminner dessutom om att det är lätt att arkivera material på nätet så att vem som helst kan nå denna information senare.

2.3.4 Internets begränsningar och digital divide

Rodgers (2003) påpekar dock att Internet inte betyder samma sak för alla människor runt om i världen. Levnadskontext, tillgång och de existerande nätverken gör att Internet kan uppfattas på många olika sätt. Internet erbjuder således inte bara möjligheter utan det finns även begränsningar till användandet. I detta sammanhang påminner forskare (till exempel Rodgers, 2003; Jordan, 1999; Castells, 2001; Haythornthwaite & Wellman, 2002) om ojämlikheten som finns mellan de rika och de fattiga och dess tillgång till Internet och information. Anmärkningsvärt är Chen, Boase och Wellmans (2002) hänvisning till Economist, 2000 som hävdar att 85 procent av världens population bor i utvecklingsländer men endast 20 procent av världens Internetanvändare kommer från samma område. ”Digital divide” som denna företeelse kallas, handlar dock inte bara om skillnaden mellan utvecklingsländer och industriländer, det finns även stora skillnader mellan olika grupper baserade på exempelvis ålder, etnicitet, kön, klass och utbildningsnivå inom ett geografiskt område. Haythornthwaite och Wellman (2002), liksom Katz och Rice (2002) hänvisar dock till olika undersökningar och påstår att klyftor mellan dessa ovan nämnda grupper håller på att minskas.

Castells (2001) och Chen, Boase och Wellman (2002) bland andra, har dessutom påpekat att det krävs en viss kunskapsnivå för att kunna använda Internet. Internetanvändning kräver tekniska men även språkliga kunskaper eftersom det dominerande språket på Internet är engelska. Det sägs att cirka 78 procent av alla Internetsidor är på engelska. Chen m.fl. påstår dessutom att innehållet på Internet i stort sett är riktat till individer med hög utbildning och hög inkomstnivå.

3 Metod

Internetsidor av sex sociala rörelser utformar materialet till denna studie som fokuserar på sociala rörelsers Internetanvändning i samband med deras anti-WTO-kampanjer. Innehållsanalys är en vanlig metod för att studera texter av olika slag och den används även för att analysera Internetsidor. Den här uppsatsen har två huvudsakliga metodologiska utgångspunkter; å ena sidan används kvantitativ innehållsanalys, å andra sidan kvalitativ och tolkningsinriktad hermeneutisk analys. Även om vissa forskare hävdar att innehållsanalys endast kan vara av kvantitativ karaktär (Boréus & Bergström, 2005) diskuterar Krippendorf (2004) både kvantitativa och kvalitativa former av innehållsanalys och hävdar att det inte finns särskild stora skillnader mellan dessa metoder utan att all läsning slutligen är av kvalitativ karaktär. Även Dahlgren (2000) påpekar att kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ hermeneutisk tolkning inte behöver ses som två motpoler, utan kan användas i samma analys för att svara på olika frågor.

3.1 Användning av kvalitativa och kvantitativa metoder

Enligt Krippendorf (2004) har forskarens egna sociala och kulturella förförståelse en stor betydelse i den hermeneutiska analysen. Hermeneutiken handlar enligt Dahlgren (2000) om att förstå det studerade fenomenet och detta angreppssätt utgår ifrån att det kan finnas någonting mer i materialet, exempelvis betydelsefulla mönster, än vad som kanske kan upptäckas under första läsningssomgången. Den kvantitativa innehållsanalysen handlar i sin tur om att jämföra i vilken utsträckning vissa för undersökningen relevanta element förekommer (Boréus & Bergström, 2005). Kombinationen av två, oftast motsatta metoder, kallas metodtriangulering och kan bidra till en mer mångsidig analys då resultatet av den kvantitativa studien kan diskuteras vidare och fördjupas med hjälp av riktade kvalitativa frågor (jfr Østbye, Knapskog, Helland & Larsen, 2004).

I den följande analysen har den kvantitativa innehållsanalysen använts för att se vilka kommunikativa komponenter som finns med på hemsidorna och hur vanligt förekomsten av dessa komponenter är. Utgångspunkten till den kvantitativa analysen har varit ett enkelt kodschema (bilaga 1) som listar de centrala komponenter som ofta finns med på Internetsidor och som i stort sett handlar om ja/nej-frågor. Den kvalitativa och tolkningsinriktade metoden har använts för att kunna beskriva och analysera Internets möjligheter i samband med mer abstrakta teman som exempelvis demokratisering, offentlig sfär och skapandet av kollektiv identitet. Denna analys har haft sin utgångspunkt i ett antal frågor (bilaga 2) som ställts till studiematerialet. Både den kvantitativa och kvalitativa analysen baseras på de ämnen som diskuteras i den teoretiska referensramen.

De analyserade texterna består av Internetsidor i sin helhet, det vill säga att förutom det skriftliga innehållet har även bilder, olika multimediala kommunikationsformer och exempelvis länkar studerats (jfr Krippendorf, 2004).

3.2 Urval av de utvalda Internetsidorna

Urvalet av de studerade sociala rörelserna och deras hemsidor utgår ifrån ett så kallat relevansurval. Krippendorf (2004) anser att relevansurvalet ska användas när undersökningen inte söker en statistiskt representativ population utan vill hitta de informationsenheter som är relevanta för att kunna besvara de frågor som ska ställas till materialet. Urvalsprocessen i denna studie kan delas upp i två delar: sökandet av relevanta och användbara sociala rörelser startades med en genomgång av Internetsidor som hänvisades till i bakgrundslitteratur som handlade om Internetaktivism, sociala rörelser och WTO ministermöte i Seattle 1999. Därefter valdes de sidor som hade en direkt koppling till WTO i form av antingen en avslutad eller pågående kampanj mot organisationen till en mer noggrann granskning. Analysen kommer inte i större utsträckning att koncentrera sig på WTO-kopplingen utan denna användes för att kunna begränsa materialet till rörelser som fokuserar sig på en viss samhällelig fråga. Eftersom materialet enbart består av Internetsidor fanns det ytterligare ett urvalskriterium, nämligen att rörelsen fortfarande har fungerande hemsidor med material som kan analyseras efter det förberedda kodschemat.

Dahlgren (2000) påminner dessutom om att det oftast finns mycket material tillgängligt för forskaren att använda sig av vilket gör det speciellt viktigt att begränsa materialet genom ett noggrant urval. Denna studie består av sex sociala rörelser och deras Internetsidor. Anledningen till att urvalet består av just sex Internetsidor är att ett större antal Internetsidor hade minskat möjligheten att göra djupgående analyser av innehåll, inklusive de länkar som finns på dessa hemsidor (jfr Østbye, Knapskog, Helland & Larsen, 2004). Ifall antalet analyserade hemsidor hade varit färre, hade det varit svårt att kunna jämföra de komponenter som olika rörelser satsar på på sina Internetsidor samt hitta återkommande mönster i materialet. De sex utvalda Internetsidorna nämndes dessutom relativt ofta i bakgrundslitteratur och ansågs därför kunna utforma ett pålitligt och relevant material för uppsatsen. Det hade varit svårt att motivera tillförlitlighet och relevans av flera Internetsidor ifall de hade inkluderats till urvalet.

3.3 Tillvägagångssätt

Tidigare forskning kring Internetanvändning i aktivistiska eller politiska sammanhang har fungerat som utgångspunkt till den här studien och har varit till god hjälp för att kunna fokusera analysen på de relevanta aspekterna för denna uppsats. Med hjälp av uppsatsens teoretiska referensram och de tidigare forskningarna (till exempel Kavada, 2005; Rosenkrands, 2005; Van

Aelst & Walgrave, 2004; Edward, 2004; Jensen & Helles, 2005) har ett kodschemat skapats. De tidigare forskningsrapporterna har fungerat som stöd i processen men endast en del av alla aspekter som diskuteras i rapporterna har kombinerats i kodschemat till denna studie. Kodschemat har således använts som hjälpmedel för att kunna styra analysen åt rätt håll. Internetsidor av de utvalda rörelserna har granskats efter de faktorer som finns med i kodschemat. Efter en genomgång med kodschemat har de kvalitativa frågorna ställts till materialet. Eftersom de sociala rörelserna har valts ut med tanke på deras WTO-koppling var det huvudsakliga materialet, som har studerats med hjälp av kodschemat och de kvalitativa frågorna, de delar som handlar om anti-WTO-kampanjer. Det är dock mycket svårt att dra gränser när det gäller Internetmaterial (jfr Weare & Lin, 2000) och därför har delvis även andra delar av vissa Internetsidor studerats. Analysarbetet påbörjades genom en sammanställning av varje enskild Internetsida, baserad på ena sidan på kodschemat och på andra sidan på de kvalitativa frågorna. Dessa resultat kunde sedan kombineras och jämföras med varandra med stöd från den teoretiska referensramen.

3.4 Diskussion om resultatens pålitlighet

Østbye, Knapskog, Helland och Larsen (2004) betonar att studier som använder Internetsidor som material orsakar speciellt mycket utmaningar. Källans pålitlighet är svår att bedöma, information på sidorna kan förfalskas och materialet kan försvinna eller förändras över en natt. För att öka tillförlitlighet av materialet för denna studie, har urvalet baserats på sociala rörelser och hemsidor som diskuteras i olika forskningsrapporter som handlar om liknande frågor, vilket kan visa att dessa rörelser är betydelsefulla spelare på arenan. Det finns dock en risk att dessa rörelserns Internetanvändning är mer avancerad än andra rörelserns eftersom de ofta används som exempel i liknande studier. Samtidigt strävar denna studie inte efter statistiskt generaliserbara resultat till alla sociala rörelser, utan större förståelse kring ämnet Internetanvändning av sociala rörelser, vilket möjliggör mer godtyckligt urval av materialet. Eftersom statistisk generaliserbarhet inte är målet med studien anses relevansurvalet inte leda till missvisande resultat (jfr Østbye m.fl., 2004).

4 Presentation av de utvalda rörelserna

Det följande kapitlet anger en kort beskrivning av de utvalda rörelserna så att läsaren får veta vad dessa rörelser inriktar sig på och hur deras verksamhet ser ut. Som ett förord är det viktigt att påpeka att en del av de analyserade Internetsidorna inte längre är aktuella eller blir uppdaterade. Detta beror på att vissa WTO-kampanjer redan är avslutade och även om materialet fortfarande finns på nätet, innehåller hemsidorna inget aktuellt material. RTMARK Legacy och WDMs hemsidor har inte blivit uppdaterat på några år, medan andra hemsidors senaste uppdateringar är antingen aktuella eller senast från våren 2006. Presentationen börjar med en kort beskrivning av World Trade Organisation (efter det här WTO) som är den gemensamma fienden till de utvalda sociala rörelserna. Efter presentationerna följer en kort diskussion om de analyserade sidornas tillförlitlighet.

4.1 World Trade Organisation

WTO grundades 1995, har sin huvudsits i Genève, Schweiz och hade 149 medlemsländer i december 2005. WTO beskriver sig själv som den enda internationella organisationen som skapar regler till handelsavtal mellan nationer och strävar mot att liberalisera handel. Enligt WTO är organisationen ett forum för regeringar att förhandla handelsavtal och ett ställe för olika nationer att avgöra konflikter. Målet med WTOs verksamhet är således att hjälpa producenter av varor och tjänster att sköta sina affärer. (<http://www.wto.org/>)

4.2 RTMARK Legacy

RTMARK grundades 1994 och juridiskt sett beskriver RTMARK sig själva som ett bolag. RTMARK agerar genom att stödja sabotage, eller med sina egna ord informationsförändring/modifiering, mot storföretag och deras produkter. Även om RTMARK i sin form är ett bolag, hävdas det på hemsidan att de inte strävar mot ekonomisk vinst som vanliga företag, utan strävar istället mot kulturell vinst. Ett av RTMARKs mest framgångsrika projekt var just en kampanj mot WTO, som genomfördes i samarbete med gruppen The Yes Men som även är en del av RTMARK. Den här studien fokuserar på RTMARKs Legacy-del och i mindre utsträckning på The Yes Men –sidorna. (<http://www.rtmark.com/legacy/index.html>)

4.3 Public Citizen

Public Citizen beskriver sig själv som en nationell, non-profit organisation som syftar till att förespråka konsumentfrågor och konsumentintresse i USAs kongress och domstolar. Den grundades 1971 och har sex verksamhetsområden, ett av dessa är Global Trade Watch vilket innehåller deras bevakning av WTO. Public Citizen är verksam i USA, i Texas och California. Public Citizens

verksamhet kretsar bland annat kring demokrati och öppenhet, konsumenträttigheter, samt rättvisa handelsvillkor. (<http://www.citizen.org/trade/>) En slogan som finns att hitta på Public Citizen hemsida lyder: "Promoting democracy by challenging corporate globalization" (<http://www.citizen.org/trade/>).

4.4 World Development Movement

World Development Movement (efter det här WDM) grundades 1970 och är verksam i London och Edinburgh. Dessutom har WDM ett aktivt nätverk av lokala grupper runt England. WDM kämpar för att minska fattigdom och orättvis uppdelning av resurser i världen samt att upplysa folk så att denna utveckling kan vändas. En av de kampanjer som WDM har genomfört under de senaste åren handlade om att reformera WTO och minska de orättvisor som dess verksamhet orsakar de fattiga länderna. (<http://www.wdm.org.uk/campaigns/WTO.htm>) WDM betonar dessutom sin roll i samarbete mellan världens sociala rörelser som inriktar sig mot världshandel: "The World Development Movement (WDM) is a founder member of the Trade Justice Movement, a coalition of over 60 organisations campaigning for trade justice – not free trade – with the rules weighted to benefit poor people and the environment" (<http://www.wdm.org.uk/campaigns/trade/trade3.htm>).

4.5 Global Exchange

Global Exchange är en organisation fokuserad på frågor kring mänskliga rättigheter, speciellt när det gäller sociala, ekonomiska och miljöfrågor runt om i världen. Organisationen grundades 1988 och har sitt huvudkontor i San Francisco, California. Global Exchange har sedan dess start jobbat med att öka allmänhetens uppmärksamhet kring orättvisor i världen genom ett internationellt samarbete och mobilisering. Den delen av Global Exchange som handlar om handel och WTO arbetar med frågor som har att göra med företagsmakt, fred- och konfliktsfrågor samt orättvis handel. (<http://www.globalexchange.org/campaigns/wto/>) Med sina egna ord "Global Exchange offers itself as a partner for peace and social justice" (<http://www.globalexchange.org/about/>).

4.6 Institute of Agriculture and Trade Policy

Institute of Agriculture and Trade Policy (IATP) grundades 1986 och driver sin verksamhet i Minneapolis i USA och i Genève, i Europa. Utgångspunkten till IATPs arbete är att förbättra villkoren för amerikanskt jordbruk. Förutom angelägenheter som handlar om jordbruk arbetar IATP även med globaliseringsfrågor kring en rättvisare handelspolicy som skulle främja mänskliga rättigheter, miljöfrågor och demokratiska institutioner. Den del av IATP som är fokuserad på globaliserings- och handelsfrågor kallas för Trade Observatory; den bevakar WTOs agerandet och arkiverar rapporter om frågor angående handel och WTO. (<http://www.tradeobservatory.org/>)

4.7 Peoples' Global Action

Peoples' Global Action (PGA) grundades 1988 i Genève, Schweiz, då ett världsomfattande samarbete mot globala marknader och handel startades. Detta samarbete fick namnet Peoples' Global Action och riktar sin kamp mot "frihandel" och WTO. PGA anser sig själv som ett instrument för kommunikation och koordination för alla som vill kämpa mot att kapitalismen förstör vår planet och humanitet. Enligt PGA själva utgår verksamheten från att vara en anti-kapitalistisk rörelse, och inte enbart motarbeta neoliberalism. PGA koordinerar Global Action Days runt om i världen och vill därigenom visa det globala motstånd som sociala rörelser har skapat mot den kapitalistiska globaliseringen. (<http://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp/free/wto/index.htm>)

4.8 Hemsidornas tillförlitlighet

Det kan finnas en klar koppling mellan materialets avsändare och pålitlighet. Internetsidor har inte på samma sätt som de traditionella medierna någon "ansvarig utgivare" som kan ses som avsändare för materialet. Sådant är även fallet med de analyserade hemsidorna, vilket kan minska tillförlitligheten till innehållet. Rucht (2004) är kritisk mot Internets tillförlitlighet eftersom nästan vem som helst kan sprida information på nätet, vilket leder till att läsaren måste vara speciellt försiktig med material från Internet. Eftersom avsändaren eller källan för de flesta analyserade hemsidorna är mycket svåra att hitta är det därmed också svårare att lita på källan och innehållet. Även om låg hierarki och informell organiseringsmetod är kännetecknande för sociala rörelser (De Jong, Shaw & Stammers, 2005) ifrågasätter man lättare material som inte anger avsändaren. De rörelser som tydligt presenterar sin styrelse och sin organisation, det vill säga IATP och WDM, uppfattas därför som mer tillförlitliga än de andra rörelserna som är anonyma för läsaren. Det som kan hävdas öka sidornas tillförlitlighet är om information om artikelförfattarens bakgrund, utbildning och erfarenhet redovisas noggrant på hemsidorna, precis som görs på de utvalda hemsidorna.

De flesta rörelser som ingår i urvalet är grundade redan för ca 20 år sedan, vilket kan leda till att läsaren lättare litar på hemsidans innehåll. Även om hemsidorna innehållsmässigt är relativt lika varandra finns det stora skillnader utseendemässigt. Vissa hemsidor ser mycket professionella ut, vilket i sig kan bidra till större trovärdighet, medan andra hemsidor nästan ser amatörmässiga ut, vilket förstärker minskar trovärdigheten. Som exempel kan man ta två hemsidor från skalans båda ändor; IATPs hemsida verkar mycket tidningsliknande, professionell och seriös, medan PGAs hemsida ger ett amatörmässigt intryck, vilket resulterar i att den kanske inte, i alla fall vid första ögonkastet, tas med lika stort allvar som exempelvis IATPs hemsida.

Även om det är svårt att hitta vem som är ansvarig för materialet på de utvalda hemsidorna kan man ändå hävda att deras raka och direkta sätt att presentera rörelsens intention, det vill säga dess kampanjarbete mot WTO, kan öka hemsidornas tillförlitlighet. Alla hemsidor visar tydligt sin position och sin negativa inställning till frihandel och WTO. Rörelserna försöker inte lura läsarna om hemsidans huvudsakliga innehåll; läsaren vet redan från början att hemsidorna inte kommer att ha en objektiv inställning till frågan utan att informationen förmodligen är vinkad på ett sätt som passar till rörelsens agenda.

5 Resultat och analys

Resultat- och analyskapitel börjar med en diskussion kring hur rörelserna definierar och förhåller sig till begreppet globalisering och till den gemensamma fienden, WTO. Därefter diskuteras kopplingen mellan sociala rörelser, Internet och Internetanvändning samt hur Internet har påverkat möjligheten till mobilisering, demokratisering, maktförhållanden och skapandet av en ny offentlig sfär. Slutligen följer en diskussion om i vilken utsträckning rörelserna använder Internet för att skapa gemenskap och ifall det finns Internatnätverk med andra rörelser som jobbar med samma frågor.

5.1 Inställning till globalisering

Även om rörelserna talar om global ekonomi och ordet ”global” finns till och med i vissa rörelserns namn, exempelvis i ”Global Exchange” och i Public Citizens ”Global Trade Watch”, använder de analyserade rörelserna begreppet globalisering relativt lite. Det är till och med vanligt att det inte finns någon lätt tillgänglig definition av begreppet ”globalisering”, exempelvis beskriver inte IATP begreppet på sin hemsida, även om begreppet frekvent används i IATPs texter. Andra hemsidor, till exempel Global Exchange och WDM använder ofta andra uttryck, exempelvis ”ojämställdhet inom global ekonomi”, samt diskuterar de internationella organens och institutionernas makt över nationalstater - och speciellt de fattiga länderna. Det är samhällets utveckling som de flesta författare (se De Jong, Shaw & Stammers, 2005) refererar till när de diskuterar globalisering. Att en del av de analyserade rörelserna låter bli att själv definiera globalisering eller väljer att beskriva samhällssituationen och den pågående förändringsprocessen på ett annat sätt kan beror på att man inte har nått enighet inom gruppen i vad begreppet globalisering egentligen innebär. Det kan kännas svårt att ge definition till ett fenomen som verkar ofattbart och abstrakt. Denna tanke skulle gå hand i hand med De Jongs m.fl. åsikt att det fortfarande idag finns en stor oenighet och förvirring bland forskare om hur man ska förstå och beskriva begreppet globalisering. Även om hälften av de analyserade rörelserna inte alls beskriver sin syn på globalisering finns det dock gott om artiklar och länkar till olika texter om globalisering på dessa rörelserns hemsidor. Läsaren kan således alltid hitta sin väg till en text som definierar globalisering och hon kan anta att rörelsen som har länkat en viss text på sin hemsida instämmer mer eller mindre med den beskrivning som texten på den länkade hemsidan ger till globaliseringen.

Även om man, som redovisats ovan, kan tolka att vissa rörelser är försiktiga i sin användning av ett så pass kontroversiellt begrepp som globalisering, finns det även rörelser som inte är rädda för att använda ordet. Till exempel skriver PGA att den har ”A very clear rejection of capitalism, imperialism and feudalism; all trade agreements, institutions and governments that promote *destructive globalisation*” (<http://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp/en/index.html#pga>; kursivering

inte i original). Även om PGA själv skriver att de förhåller sig mycket starkt emot destruktiv globalisering, går det ändå inte att lätt hitta en tydlig definition på hemsidan till vad som egentligen menas med uttrycket ”destructive globalisation”. Läsaren kan göra sin egen tolkning och anta att destruktiv globalisering, precis som PGA skriver, handlar om kapitalism och det rådande maktförhållande som växer på grund av de internationella handelsinstitutionernas möjligheter att fatta ensidiga beslut som skulle påverka hela världen. Denna tolkning skulle betyda att globalisering för det mesta uppfattas som ett ekonomiskt fenomen och en maktobalans och skulle således instämma med De Jong, Shaw och Stammers (2005) konstatering att en stor del av forskare anser att globalisering i stort sett handlar just om den ekonomiska utvecklingen och dess inflytande på världen.

RTMARK är inne på samma spår när de på sin hemsida betonar den ekonomiska dimensionen i diskussionen om globalisering. RTMARK anser dock att globalisering ursprungligen utgår ifrån två motstående, men ändå kompletterande, faktorer. I början, handlade globalisering om goda människors vilja att skapa en bättre värld, medan globalisering senare mest har haft att göra med storföretags vilja att generera större ekonomiska vinster. RTMARK jämför globalisering exempelvis med fenomen som television, bioteknologi och slutligen Internet. Att RTMARK jämför globalisering just med Internet är intressant därför att det är relativt vanligt att diskussioner om Internet och globalisering pågår parallellt. Exempelvis hävdar Sparks (2005) att Internet är både orsak och följd till globaliseringen. RTMARKs jämförelser kan tolkas med tanken att fenomen som Internet och även television har sitt ursprung i att skapa kulturella vinster och hjälpa resursfattiga människor. De har dock tagits över av storföretag som vill minska friheten och möjligheterna till att dessa uppfinningar ska användas för allmän god, och strävar istället mot att själviskt utnyttja dessa resurser för att tjäna mer pengar. RTMARK hänvisar till WTOs före detta Director General Mike Moore, som enligt RTMARKs hemsida har sagt ”Globalisation is not an ideology, not a political theory, but economic evolution” (<http://www.rtmark.com/legacy/globalization.html>). RTMARKs syn på globalisering betonar således företagsmakt och ekonomiska vinster vilket kan hävdas vara ett mycket ensidigt sätt att förstå ett så pass mångsidigt och komplext fenomen som globalisering. Stammers och Eschle (2005) bland andra påpekar att det skulle vara en stor förenkling att påstå att det endast skulle finnas en anledning bakom globaliseringen.

Även Public Citizen beskriver tydligt sin syn på globalisering på sin hemsida: ”The current model, corporate economic globalization, is a version of globalization which is being implemented by a new array of international commercial agreements” (www.citizen.org/publications/release.cmf?ID=7408). Precis som Giddens (2002) anser även Public Citizen att globalisering är en komplex mekanism som är svår att förstå och att det är

omöjligt i det här skedet att förutse hur den kommer att påverka världen och dess population. Public Citizen betonar att globalisering är någonting som påverkar vårt vardagliga liv och anser att detta inflytande oftast är någonting negativt. Som citaten ovan antyder, anser Public Citizen att det finns mycket mer i globalisering än den ekonomiska sidan som så ofta betonas i aktivistsammanhang.

5.2 Inställning till World Trade Organisation

Även om alla analyserade Internetsidor har massor av rapporter och artiklar som handlar om WTO saknar läsaren på vissa hemsidor rörelsens egen definition av WTO samt dess uppfattning om hur organisationen fungerar. I de fall en beskrivning finns på hemsidan är den ofta ganska svår att hitta. Läsaren får exempelvis surfa relativt länge på RTMARKs hemsida innan hon hittar en länk som leder till RTMARKs beskrivning av WTO. RTMARKs definition av WTO är allt annat än positiv: ”The WTO's version of free trade is no different from the original: a ruthless system that destroys exactly what is most vulnerable in the name of expansion, profit, and 'progress'” (<http://www.rtmark.com/legacy/globalization.html>.) RTMARK har dessutom på sin hemsida en länk till WTOs officiella hemsida. Genom att uppmuntra läsaren att besöka WTOs hemsida och bekanta sig både med WTOs eget material och material som RTMARK har producerat ges läsaren möjlighet att skapa sin egen uppfattning om WTO. Att läsaren har tillgång till båda sidor av kontroversiell information, och därefter själv ta ställning kan hävdas vara en av Internets starka sidor. Även om forskare ofta vill påminna om att Internets demokratiserande inflytande är överdrivet (se Schuler, 2003) kan man hävda att det ovan nämnda exemplet där läsaren själv, med hjälp av Internet, kan jämföra olika parter åsikter och bilda sin egen uppfattning om samhällliga frågor, kan tolkas bidra till ökad demokrati. Motsatta åsikter är tillgängliga till alla som intresserar sig för frågan och beslut kan fattas efter att man själv anser att tillräckligt med information har skaffats. Det är just detta sätt att agera som Rodgers (2003) efterlyser när hon påpekar att det är mindre viktigt att påvisa vem som har fel och vem som har rätt, det som gäller är att båda parter får samma möjlighet att redovisa och motivera sina åsikter. Jämför man dessutom Internet och de etablerade medierna i detta sammanhang sägs de senare oftast ha så pass direkt anknytning till den ekonomiska globaliseringen att de inte kan förmedla en helt objektiv bild på dessa frågor (jfr Jordan, 1999; Rodgers, 2003). Med Internet upplevs detta problem, i alla fall idag, inte lika stort.

IATP är en av de rörelser som inte har någon egen beskrivning av WTO på sin hemsida. Det finns däremot massor av artiklar och rapporter som handlar om WTO och särskilt olika ministermöten från de senaste åren. Tolkar man dessa texter kan man hävda att enligt IATP är stödandet av frihandel viktigare för WTO än mänskliga rättigheter och demokratin. Medan IATP inte direkt definierar WTO, finns det på Public Citizens hemsida en lång rad av texter som diskuterar WTO i förhållande till bland annat miljö, ekonomi och hälsofrågor. Public Citizen anser att WTO är en av

de huvudsakliga mekanismerna för ”corporate globalization” och förespråkar fria marknader över nationella och lokala ekonomier. Public Citizen anser att: ”WTO system, rules and procedures are undemocratic, un-transparent and non-accountable and have operated to marginalize the majority of the world’s people” (www.citizen.org/trade/wto/).

De andra rörelserna instämmer med detta synsätt, exempelvis WDM som först försöker hålla sig relativt neutral mot WTO genom att basera sin beskrivning på ren faktainformation, men som slutligen konstaterar att WTOs verksamhet egentligen leder till en ökad ojämställdhet mellan världens olika länder och favoriserar de rika över de fattiga. PGA är inne på samma linje som WDM när de på ett neutralt sätt beskriver vilka som anses vara WTOs uppgifter, det vill säga att förflytta eventuella hinder för handel mellan olika länder, men fortsätter med en konstatering att det är ytterst negativt att WTOs beslut kan genomdrivas genom hot för straffåtgärder. Som på IATPs hemsida, även på PGAs hemsida har de artiklar och rapporter som handlar om WTOs agerande en starkt negativ prägel. Global Exchange betonar den maktobalans som WTOs agerande skapar i världen. Global Exchange beskriver WTO som det mäktigaste, lagstiftande och juridiska organ i världen vilket ”By promoting the ’free trade’ agenda of multinational corporations above the interests of local communities, working families, and the environment, the WTO has systematically undermined democracy around the world” (www.globalexchange.org/campaigns/wto/).

Sammanfattningsvis kan man säga att de definitioner kring WTO som är de sociala rörelsernas självproducerade texter samt de texter som finns länkade på hemsidorna är överlag negativa och mycket kritiska mot WTO som organisation, dess verksamhet och framtid. Det som de flesta rörelser kritiserar mest på hemsidorna är WTOs odemokratiska karaktär, dess makt och det stora inflytande som dess beslut har på hela världen, speciellt på världens fattigaste länder och människor. Det som gör WTO odemokratiskt enligt rörelserna är att den ensidigt fattar beslut som påverkar nästan hela världen samt att alla länder inte har jämlik representation i beslutsfattandet. Schuler (2003) lyfter fram samma faktorer i sin diskussion om vad som krävs för bra och fungerande demokrati. Globalisering och WTO kopplas tydligt samman i alla rörelserns definitioner och det att WTO, som ett transnationellt organ, kan styra beslut över de nationella beslutsfattarna och den nationella lagstiftningen anses minska demokratin avsevärt i världen.

5.3 Sociala rörelser och Internet

Jensen och Helles (2005) skriver om ”presentation” och ”interactivity” och delar in Internets olika funktioner under dessa två kategorier. Presentation handlar om information både från och om den sociala rörelse som upprätthåller hemsidan. Detta kan göras genom arkiverade dokument, prenumererade nyhetsbrev, färdiggjorda informationspaket eller andra ”downloads” som kan laddas ner från hemsida. Interaktivitet betyder däremot att Internetanvändare ska aktiveras till diskussion och informationsutbyte med de andra som delar samma intresse. Analysen som följer, som delvis baseras på resultat från kodschemat (bilaga 1) och delvis på resultat från de kvalitativa frågorna (bilaga 2), kommer först att beröra de faktorer som faller under kategorin presentation, det vill säga mest envägskommunikation och därefter de som finns under interaktivitet, som har sin utgångspunkt i tvåvägskommunikation. Slutligen följer en diskussion om Internets olika funktioner samt hur och i vilken utsträckning dessa funktioner används av de utvalda rörelserna.

5.3.1 *Envägskommunikation = presentation*

Liksom Jensen och Helles (2005) generellt menar, verkar Internets viktigaste användningsområde vara informationsspridning, även för de utvalda sociala rörelserna. Alla studerade rörelser använder Internet mest för att ge information om sig själva, deras verksamhet och mål, men som nämnts tidigare så finns relativt lite information om rörelsernas struktur och styrelse. Däremot fokuserar rörelserna på att berätta om de aktiviteter som de är engagerade i samt om de frågor som de anser vara de viktigaste att diskutera i dagens samhälle.

Information som ges på hemsidorna handlar mycket om de sakfrågor som rörelserna jobbar med. På alla hemsidor finns det artiklar, dokument och rapporter som läsaren kan använda sig av när hon vill skaffa information om ekonomisk globalisering eller handelsfrågor. Att berätta om rörelsernas verksamhet och aktioner samt om de beslut som fattas av WTO och hur de påverkar världens olika delar är en viktig del av de sociala rörelsernas Internetanvändning. Speciellt innan, under och efter olika ministermöten och andra möten där viktiga beslut fattas, finns det mängder av texter tillgängliga att ta del av på nätet. Rapporteringen på Internet handlar således både om förflutna aktioner och kommande händelser. Att rörelser satsar på att genom Internet berätta om sin verksamhet och diskutera de orättvisor som de anser vara mest centrala i dagens samhälle kan tolkas med hjälp av Bennetts (2003) påpekande om Internets globala räckvidd. Det vill säga att sociala rörelser är medvetna om att de på ett relativt lätt sätt kan nå människor runt om i världen genom Internet samt väcka uppmärksamhet och informera allmänheten, vilket kan tolkas som en anledning till att envägskommunikationen får så stor betydelse på de analyserade rörelsernas hemsidor.

De analyserade sociala rörelsernas hemsidor har i många fall även **arkiv** där läsaren kan söka information om en viss händelse eller ett visst ämne. Det är endast WDM som inte har något direkt arkiv, men det finns annars täckande rapportering om förflutna aktiviteter och händelser på hemsidan. Alla rörelser, förutom PGA, satsar dessutom på att samla och dela ut **pressmeddelanden** på sina hemsidor. Att rörelser producerar och regelbundet vill sprida ut pressmeddelanden påvisar att det finns ett behov av att få de alternativa rösterna på massmedieagendan. Det kan även tolkas som ett försök att väcka bredare uppmärksamhet, både massmedialt och bland större allmänhet. Ifall rörelsen har lyckats överträda massmedietröskeln med sina aktioner eller fått sitt pressmeddelande citerat av de traditionella medierna finns det oftast en länk till detta mediums webbversion eller till den publicerade texten på hemsidan så att även de läsare som inte har sett den ursprungliga artikeln kan kolla upp den och se att rörelsen har fått plats i de traditionella medierna. Det är endast PGA och Global Exchange som inte direkt visar kopplingar till traditionella medier. Generellt sett är forskare (Rodgers, 2003; Kavada, 2005) eniga om att det är svårt för sociala rörelser att få fram sina åsikter i de etablerade medierna. Tittar man dock på de texter som är publicerade hos massmedier och presenteras på hemsidorna måste denna synpunkt ifrågasättas. Det verkar inte vara omöjligt för sociala rörelser att överträda massmedietröskeln och de har till och med fått positiv uppmärksamhet när de blivit citerade. Eftersom Internet i viss utsträckning fortfarande anses vara en opålitlig källa (jfr Rodgers, 2003) kan kopplingar till de etablerade medierna tolkas som ett sätt att öka rörelsens och dess hemsidas tillförlitlighet. Denna strävan efter en högre pålitlighet genom massmediehänvisningar kan leda till att dessa i högre utsträckning blir rapporterade på hemsidan.

Samtidigt måste man komma ihåg att en stor del av den massmediala rapportering som sker kring de sociala rörelserna inte handlar om att de etablerade medierna rapporterar om rörelsen på det sätt som rörelsen hoppas på med sitt pressmeddelande, utan skriver om rörelsen i negativ anda (jfr Rodgers, 2003; Kavada, 2005). Det vill säga att det är svårt, om inte omöjligt, för rörelsen att styra **rapporteringens inställning**. Det som är intressant att studera på rörelsernas hemsidor är att de flesta massmediala artiklar som hänvisar till rörelsen handlar om positiv exponering, även om forskningsresultat oftast visar klart motsatta resultat. Därför är det viktigt att fråga om de utvalda rörelserna har valt att endast publicera den positiva massmediala rapporteringen och undviker att presentera de negativa artiklarna. RTMARKs hemsida kan ses som ett undantag eftersom dess aktioner har för det mesta enbart genererat negativ och i vis mån dömande publicitet. RTMARK listar ändå även negativa hänvisningar på sin hemsida. En tolkning av detta kan vara att den negativa exponeringen passar ihop med RTMARKs radikala verksamhet och även om rapporteringen bedömer RTMARKs aktioner, visar dessa artiklar de motarbetade organisationerna i dålig ljus, vilket är precis det som är RTMARKs mål.

Jensen och Helles (2005) nämner möjligheten att prenumerera på ett **nyhetsbrev** som en av de mest använda envägskommunikativa funktionerna på Internet. Även de utvalda sociala rörelserna använder denna funktion i högsta grad. Prenumeration av nyhetsbrev är en funktion som finns med på en synlig plats på alla analyserade sidor. Förutom ren informationsspridning och prenumererbara nyhetsbrev ingår, enligt Jensen och Helles (2005) även allt **nerladdningsbart material** i presentationsfunktion. Alla rörelser har någon typ av nerladdningsbart material på sina hemsidor, mängden av downloads varierar dock från hemsida till hemsida. För det mesta består detta material av texter av olika slag, exempelvis informationspaket, guider eller utbildningsmaterial. På RTMARKs, WDMs och IATPs hemsidor finns det förutom texter även möjlighet att ladda ner videoklipp från intervjuer och aktioner. RTMARK har dessutom nerladdningsbara flyers, planscher och Internetbanners på sin hemsida. Flyers och affischer finns även på WDMs, Global Exchanges och PGAs hemsidor. Alla rörelser som har nerladdningsbart material på sina hemsidor uppmuntrar läsaren att sprida materialet vidare för att öka uppmärksamheten kring rörelserna och de frågor som de jobbar med. PGA har även ljudklipp på sin hemsida och precis som IATP även en länk till en webbradio. Hemsidan som mest skiljer sig från de andra är IATP som inte har några affischer eller flyers att ladda ner, däremot satsar hemsidan på nerladdningsbara rapporter och videointervjuer. För läsaren ger IATP det mest seriösa intrycket av rörelserna, vilket även dess nerladdningsbara material speglar. Förutom downloads har de flesta hemsidor, förutom IATP och PGA, en plats på sina hemsidor där man kan beställa informationsmaterial eller handla olika varor. Global Exchange har dessutom en länk till Global Exchange nätbutik som är en affär för rättvis handel.

Det sägs ofta (exempelvis Jordan, 1999) att de etablerade medierna vinklar sina bilder av storföretag, internationella organisationer och globalisering. Läsaren ska dock vara medveten om att precis som de artiklar och bilder som finns i de etablerade medierna, är information på sociala rörelser hemsidor på nätet vinklad och speglar rörelserns egna inställningar till frågor kring WTO. Artiklarna och rapporterna är mycket kritiska mot WTO och det är svårt att hitta information som skulle ha positiv eller till och med neutral inställning till WTO. Även om det finns gott om användbart, intressant och utbildande material på de olika rörelsernas Internetsidor, ska läsaren vara kritisk mot den information som hon mottar och anammar.

5.3.2 Tvåvägskommunikation = interaktivitet

Det som Jensen och Helles (2005) kallar interaktivitet består i stort sett av funktioner som har tvåvägskommunikativ karaktär och som involverar läsaren i kommunikationsprocessen. En av de mest centrala tvåvägskommunikativa funktionerna på Internet är olika **diskussionsgrupper** som de sociala rörelserna kan använda sig av för att skapa debatt. Sparks (2005) skriver att en aktiv diskussion mellan medborgare är en förutsättning till en fungerande offentlig sfär. Således kan man

tolka att diskussionsforum på de sociala rörelsernas hemsidor används för att ge läsarna möjlighet att framföra sina åsikter och delta i debatten. Följer man Sparks tankegångar kan man hävda att genom diskussionsgrupper kan en ny typ av offentlig sfär skapas. Eftersom sociala rörelser ofta syftar till att få de underrepresenterades röster på den offentliga agendan (jfr Rodgers, 2003; Kavada, 2005) och därigenom öka allmänhetens uppmärksamhet, skulle det vara troligt att diskussionsforum på nätet skulle utnyttjas flitigt av sociala rörelser.

Av de utvalda rörelserna är det bara RTMARK som har en form av diskussionsforum på sin hemsida, även om RTMARK själva inte kallar denna funktion vid namnet diskussionsforum, utan uppmuntrar läsaren att delta i diskussioner under de projekt som finns listade på hemsidan. Projekt som listas på hemsidan har sitt ursprung i idéer som läsare har skickat till RTMARK och RTMARK efter att ha accepterat ett projekt har lagt upp på hemsidan. Genom att klicka på ett projekt på listan, kommer användaren till en sida där hon kan posta åsikter och delta i diskussionen. IATP för sin del erbjuder sina läsare möjlighet att dela med sig artiklar och nyheter genom ”**listserv**”. Det vill säga att läsaren kan välja bland olika ämnen efter intresse och läsa eller själv posta nyheter och artiklar kopplade till detta ämne. Det som dock betonas på hemsidan är att denna funktion inte är ett diskussionsforum utan en plats där man kan dela med sig av information: ”This list is for individuals interested in the World Trade Organization. It is for the sharing of news and articles, not for debate or response” (<http://lists.iatp.org/listarchive/archive.cfm>). Det som är en intressant fråga i samband med IATP är varför IATP har valt att ha just listserv på sin hemsida och inte ett diskussionsforum som hade gett större möjligheter till diskussion. Listserv kan dock, även om den inte uppmuntrar utan tvärtom förbjuder debatt, ses som ett sätt för informationsutbyte (jfr Jensen & Helles, 2005) och tvåvägskommunikation från användare till användare.

Att RTMARK är den enda av de sex utvalda rörelser som har ett diskussionsforum är mycket oväntat. Kommunikation från läsare till rörelse begränsas i en relativt stort utsträckning till att ge feedback eller ställa frågor genom e-post. Det finns heller inga ordentliga möjligheter för hemsidans besökare att kommunicera med varandra. Genom ett diskussionsforum skulle användare kunna utbyta tankar och idéer, samtidigt som rörelsen kunde få reda på vad läsare anser vara viktigt och därefter anpassa sin verksamhet och sina aktiviteter i eventuell enighet med dessa åsikter. Utan diskussionsforum eller andra liknande diskussionsplatser finns det inte särskilt stora möjligheter för användare att vara i kontakt med varandra, precis som det blir svårare för rörelsen att ta del av läsarens åsikter.

Indymedia (www.indymedia.org) är ett känt exempel där en organisation satsar på dialog både mellan organisation och läsare samt läsare emellan. Denna dialog består delvis av diskussionsforum men delvis även av möjlighet till att själv kunna **producera och publicera material** och därigenom sprida det vidare till andra Internetanvändare. Självproducering av olika texter är en av de funktioner som Bennett (2003) beskriver när han skriver om hur global kommunikationsinfrastruktur har förändrats. Möjligheter till läsare att publicera sina egna texter på de analyserade Internetsidorna är dock relativt marginella. Ingen av de analyserade rörelserna hade någon direkt kanal för läsare att publicera sitt material. Både Public Citizen och Global Exchange uppmuntrar däremot sina läsare att producera egna texter och skicka dem till lokala tidningar. Dessutom uppmuntrar PGA läsaren att besöka Indymedias sidor och publicera texter där. Endast RTMARK uppmuntrar läsarna att agera genom att skapa sina egna texter, och med text menas i detta sammanhang egna Internetsidor. Det här engagemanget möjliggörs genom ett nerladdningsbart datorprogram, Reamweaver, som kan användas för att själv skapa falska hemsidor, i samma stil som RTMARK har gjort. RTMARK beskriver Reamweaver som

The software, called "Yes I Will!", automatically duplicates websites as needed, changing words and images as the user desires--with results that can be very telling. The WTO site can be made to speak of "consumers" and "companies" rather than "citizens" and "countries" (<http://www.rtmark.com/legacy/gattverio.html>).

RTMARKs metod att engagera allmänheten handlar inte endast om tvåvägskommunikation utan även, och kanske till och med i större utsträckning, om mobilisering till agerandet. Att kunna ladda ner Reamweaver möjliggör dock att Internetanvändare indirekt kan kommunicera sina åsikter till andra genom dessa falska Internetsidor de uppmuntras skapa.

5.3.3 Andra centrala funktioner på Internet - hur används de av sociala rörelser

Internet underlättar informationsspridning, involvering och interaktivitet genom olika för Internet karaktäristiska funktioner. Med hjälp av den teoretiska referensramen och andra Internetforskningar (exempelvis Jensen & Helles, 2005) har de mest centrala egenskaperna och funktionerna i detta sammanhang samlats ihop till ett kodschema som har använts som en utgångspunkt till resultatinsamling och analys av Internetsidor. De funktioner som kommer att beskrivas och analyseras nedan kan tolkas som ett sätt för de sociala rörelserna att engagera och inkludera Internetanvändare i deras verksamhet.

Det huvudsakliga **språket** på de utvalda Internetsidorna är engelska, vilket är det vanligaste språket på Internet. Detta språkval kan även ses som en begränsning eftersom man inte kan anta att alla Internetanvändare i världen behärskar det engelska språket (Chen, Boase & Wellman, 2002). De flesta analyserade Internetsidorna har dock en del av material även på andra språk. RTMARK

använder engelska, spanska och franska i sina artiklar och dessutom finns det artiklar samlade från pressen runt om i världen på flera andra språk. Public Citizen, precis som RTMARK använder tre språk, engelska, spanska och portugisiska, på sin hemsida. Mest språkalternativ finns på PGAs sidor; där finns material på åtta olika språk och det kan finnas fler språkalternativ om man följer alla länkar. Anledningen till detta omfattande språkval kan antas ha att göra med PGAs nätverksstruktur, vilket betyder att sociala rörelser runt om i världen kan producera material till hemsidan och därigenom erbjuder läsaren större språkval. Även IATP har sina artiklar på flera språk, exempelvis på engelska, spanska och franska. Endast WDM använde bara engelska på sina hemsidor. Att engelskan dominerar på Internet kan motiveras med tanken att den avsedda mottagaren för de utvalda hemsidorna förmodligen är en relativt välutbildad person som är intresserad av sociala och samhällsliga angelägenheter och därigenom kan antas kunna engelska. Att kunna sprida material på minst tre olika språk som de flesta utvalda rörelserna gör kan dock hävdas vara mycket bra, speciellt när man jämför det med statistik som visar att 78 procent av alla Internetsidor endast har text på engelska (jfr Chen m.fl., 2002).

Både WDM och IATP har en **lösenordskyddad del** på sina hemsidor. Man får inte reda på särskilt mycket om vad dessa skyddade sidor innehåller, men WDM beskriver sin skyddade del som ”private groups resources” och påminner mottagaren om att det material som finns bakom login angående nya kampanjer är konfidentiellt och får inte spridas utanför WDM. IATPs skyddade del finns i samband med listserv och login gäller de privata listorna. Dessutom har RTMARKs nuvarande hemsida en lösenordsskyddad del, men den gamla, till den här studien analyserat RTMARK Legacy hemsidan har ingenting liknande, precis som de andra rörelser som ingår i studien. Det är svårt att ta ställning till om det är positivt eller negativt att ha lösenordsskyddade delar på Internetsidorna. Å ena sidan möjliggör dessa skyddade delar i större utsträckning spridning av ”hemligt” material och ”hemliga” diskussioner om kommande aktioner (jfr Rodgers, 2003), å andra sidan kan inloggning uppfattas som någonting som inkluderar vissa besökare och utesluter andra. Hemliga sektioner kan även öka de redan existerande misstankarna mot aktivistgrupperna.

Eftersom de flesta rörelser har någon typ av organisation som driver dess verksamhet, är det nästan självklart att de söker anställda genom sina hemsidor. Det är bara RTMARK och PGA som inte har några **jobbannonser** på hemsidan. Förutom egna jobbannonser finns det på WDMs hemsida även länkar till andra sidor som listar etiska och rättvisa jobbopportuniteter. Internet används dessutom för att söka ideella medarbetare och till att annonsera praktikplatser. Norris (2002) bland andra listar jobbannonser som en av de vanligaste funktionerna på Internetsidor.

Det verkar logiskt att söka anställda genom kanaler som används av människor som är intresserade av samma frågor som rörelser jobbar med. Det finns förmodligen få andra sätt att rikta jobbannonser lika direkt till rätt mottagargrupp.

Medlemsrekrytering är en viktig funktion på sociala rörelsers Internetsidor (Norris, 2002). Fyra av de sex analyserade sidorna har länkar till registrering och medlemsrekrytering redan på sin första sida och denna länk finns ofta med även på bannern som hela tiden finns på hemsidans överkant eller sidomarginal. Public Citizen har även olika medlemskapsnivåer och de olika nivåerna har olika medlemsavgifter. IATP och RTMARK skiljer sig från de andra rörelserna genom att inte försöka rekrytera medlemmar via nätet. Att inte ha någon medlemsregistrering på hemsidan kan hävdas passa IATPs och RTMARKs relativt anonyma stil som satsar på informering och uppmärksamhetsväckande istället för involvering.

Norris (2002) fortsätter med att konstatera att **insamling av pengar** genom nätet är mycket vanligt för de ekonomiskt oberoende sociala rörelserna. Alla utvalda rörelser, förutom PGA, försöker samla in pengar via donationer genom hemsidan. Många av de analyserade sidorna, speciellt Public Citizen, betonar att de inte tar emot pengar från regeringar eller officiella institutioner för att således kunna förvara den oberoende karaktären och för att kunna fortsätta en ärlig rapportering om aktuella angelägenheter. Rodgers (2003) betonar den oberoende karaktären av sociala rörelser när hon jämför dem med exempelvis NGOs, vilka inte i samma utsträckning har lyckats förvara sin oberoende status från staten. Eftersom de utvalda rörelserna arbetar mot WTO och globalisering är det lätt att förstå att de inte vill få stöd från institutioner eller statliga organ. Det skulle vara mycket svårare att kritisera storföretagens verksamhet och beslutsfattare ifall rörelsen fick finansiering från dem och på det sättet själva var involverade i den process som dessa grupper egentligen vill motarbeta.

En av Internets styrkor över andra medieformer är dess **multimediala egenskaper** (Norris, 2002). Det betyder att Internets kommunikativa funktion inte enbart är begränsad till användning av text utan att även bild, video och olika ljudkällor kan spridas direkt på nätet. Dessa möjligheter används dock fortfarande i relativt liten utsträckning, i alla fall på de sex hemsidor som har studerats i den här uppsatsen. Det är text i form av artiklar och rapporter som utformar det huvudsakliga innehållet på hemsidorna. På alla hemsidor finns det även bilder, ofta tagna i samband med olika ministermöten eller demonstrationer för att visa hur aktiviteter ser ut i verkligheten. Radiostreaming eller ljudklipp finns endast på PGAs och IATPs sidor och på båda sidorna handlar det mest om att kunna lyssna på webbradio från ministermöten. Webbradio används för att kunna producera ljudmaterial direkt från stormöten och på det här sättet ge de människor som själva inte är på plats

möjligheten att ändå följa händelser på plats (jfr Jenkins & Thorburn, 2003 exempel om Indymedia och webbradio i Seattle). Det finns inga riktiga ljudarkiv på de analyserade hemsidorna, även om det på PGAs hemsida finns några ljudklipp bland materialet från ministermöten. Video är en egenskap som används i överraskande liten utsträckning när man tänker vilken potential detta kommunikationssätt skulle erbjuda sociala rörelser. RTMARK har videomaterial från sina events och aktioner och de har även länkar till The Yes Men -hemsida som använder videoklipp för att illustrera hur de till exempel har hållit falska föredrag i WTOs namn. Annat videomaterial är oftast från demonstrationer och exempelvis på IATPs hemsida finns det inspelade intervjuer i videoformat. Frågan som dyker upp är hur mycket av Internets potential dessa rörelser missar när de använder detta medium i stort sett som en typ av elektronisk anslagstavla. Är det ett medvetet val, vilket skulle betyda att de multimediala funktionerna är onödiga, eller finns det någon annan anledning bakom valet att satsa på de traditionella framställningssätten.

5.4 Mobilisering

Rucht (2004) bland andra anser att Internet är speciellt användbar för att mobilisera olika aktioner. Jensen och Helles (2005) diskuterar i sin innehållsanalys om Internetanvändning hur mobilisering kan handla antingen om online- eller offline-aktiviteter. Den följande diskussionen är uppdelad i två delar där den första delen handlar om hur rörelser använder sig av Internet för att uppmuntra läsare till ansikte mot ansikte kommunikation, medan den senare delen diskuterar mobilisering till online-aktioner.

5.4.1 Mobilisering till ansikte mot ansikte kommunikation

Verklighetsbaserade ansikte mot ansikte aktiviteter handlar om demonstrationer, protester eller andra liknande aktioner, vilka anses vara kärnaktiviteter för sociala rörelser (jfr Norris, 2002). WDM använder inte Internet på något direkt sätt för att uppmuntra läsare till ansikte mot ansikte kommunikation med varandra. Hemsidan handlar mest om att presentera hur gruppen agerar och har agerat offline. Detta kan tolkas som ett sätt att visa upp rörelsens verksamhet och därigenom hoppas kunna väcka läsarens intresse. Det som ur mobiliseringsvinkel är positivt i WDMs Internetanvändning är att kontaktuppgifter till de lokala grupper, som arrangerar alla verklighetsbaserade aktiviteter, är mycket lätta att hitta på samma Internetsida som berättar om rörelsens offline-aktiviteter. Detta gör det enkelt för läsaren att kontakta hennes närmaste grupp och engagera sig i rörelsens offline-verksamhet. Global Exchanges mobilisering till ansikte mot ansikte kommunikation handlar mycket om att uppmuntra läsaren till att arrangera lokala möten där en expert, som samarbetar med rörelsen, håller ett föredrag om ett valt ämne. Dessutom uppmuntrar Global Exchange sina läsare att delta i resor som handlar om att se hur WTOs beslut i verkligheten påverkar fattiga länders möjligheter att överleva och utvecklas. Global Exchange uppmuntrar

således läsaren att engagera sig på mycket konkreta sätt även om dessa sätt i mindre utsträckning har att göra med mobilisering till demonstrationsdeltagande. PGA uppmuntrar sina medlemmar att ta del i protester och demonstrationer samt att delta i utbildnings- och informationsdagar för att kunna möta andra som är intresserade av samma frågor. PGA ger dessutom mycket information om de demonstrationer som har arrangerats tidigare vilket kan tolkas som ett försök att visa läsaren hur hon kan påverka genom rörelsen. På PGAs hemsida finns det dessutom en lista över kommande händelser som läsaren kan ta del av. WDM och PGA har dessutom på sina hemsidor särskilda guider och texter som kan vara till nytta i möten mellan medlemmar. RTMARK, IATP och Public Citizen satsar däremot inte på ansikte mot ansikte mobilisering utan fokuserar på informationsspridning eller i mindre utsträckning även på online-kampanjer.

5.4.2 Mobilisering till online-aktioner

Förutom att uppmuntra medborgare till att delta i offline-aktiviteter erbjuder Internet ett utmärkt sätt för sociala rörelser att sprida online-petitioner och genom dessa motarbeta eller lobba beslutsfattare. Eftersom online-aktioner har diskuterats mycket de senaste tiderna (se Rucht, 2004; Norris, 2002; Vegh, 2003) är det överraskande att endast hälften av de analyserade rörelserna utnyttjar denna möjlighet att engagera Internetanvändare. De rörelser som satsar på online-kampanjer, Public Citizen, WDM och Global Exchange, verkar ta det här sättet att påverka offentliga angelägenheter på allvar och har oftast flera olika petitioner samtidigt på hemsidan. Dessa online-petitioner kräver inte särskilt mycket av läsaren, som enbart behöver ange sina personuppgifter och skicka iväg en färdigformulerad text genom att klicka en knapp. Att deltagande i online-kampanjer har gjorts så enkel har kritiserats av forskare (jfr Rucht, 2004) som ifrågasätter Internets möjligheter att fungera som ett verktyg för samhällelig förändring. Den största kritiken mot online-petitioner handlar om dess anonymitet och möjlighet till att en och samma person kan generera ett stort antal petitioner med olika namn. De tre ovan nämnda sidorna som använder online-petitioner försöker undvika detta problem genom att kräva personuppgifter från individen som fyller i petitioner, det vill säga att inga anonyma petitioner skickas iväg. RTMARK för sin del har inte några direkta online-petitioner på sin hemsida men har istället hänvisningar till andra sidor där det finns online-kampanjer och uppmuntrar sina läsare att agera genom dessa sidor.

RTMARKs egna online-aktioner handlar mer om **hacktivism** än lobbande eller e-post kampanjer. RTMARK uppmuntrar Internetanvändare att ladda ner ett datorprogram från sin hemsida och med hjälp av detta program producera falska Internetsidor som påminner om storföretags eller transnationella institutioners hemsidor, dock med falskt och negativt innehåll. Det här är enligt Vegh (2003) en vanlig form av hacktivism. Det är inte överraskande att RTMARK uppmuntrar läsare till hacktivism istället för mer konventionella sätt att agera eftersom hela RTMARKs attityd

verkar mer radikalt jämfört med de andra rörelserna. RTMARK utgår tydligt ifrån syftet att skämma ut de organisationer som de motarbetar med hjälp av hacktivism. Precis som Bennett (2004) hävdar vill RTMARK genom hacktivism generera negativ exponering mot WTO, och därigenom hoppas de på att organisationen tvingas ändra sitt sätt att agera för att rädda sin image och vända om den negativa (medie)bilden som sprids bland allmänheten.

5.5 Demokratisering, ny offentlig sfär och existerande maktstruktur

Det följande kapitlet kommer att diskutera ifall de analyserade rörelserna utnyttjar Internets potential för att skapa bättre demokrati och en ny och virtuell offentlig sfär samt att ändra de existerande maktstrukturer. Alla dessa teman genererar bred debatt när samhällets utveckling diskuteras.

5.5.1 Möjligheter att påverka de pågående demokratiprocesserna

Den nya kommunikationsteknologin sägs förändra de pågående politiska processerna och de möjligheter som finns för att delta i dem (Rodgers, 2003; Bennett, 2003 & 2004; Dahlgren, 2004 m.m.). Alla utvalda rörelser använder Internet till informationsspridning vilket kan tolkas som att de indirekt påverkar demokratin genom att öka förståelsen kring beslutsfattande och dess inflytande på vårt vardagliga liv. Ju mer kunskaper och information medborgarna har, desto större sannolikhet är det att de även bli intresserade av att engagera sig i samhällliga frågor (jfr Norris, 2002). Till exempel IATPs hemsida kan tolkas som att de huvudsakligen satsar på denna strategi i sin kommunikation, och även de andra analyserade hemsidorna satsar i hög utsträckning på att informera. Schuler (2003) anser att i en demokrati ska alla ha lika möjlighet till att få sina intressen på den offentliga agendan. Att de sociala rörelserna väljer att sprida alternativa åsikter via Internet kan därigenom tolkas som ett sätt att förbättra förutsättningarna för ett demokratiskt samhälle. Även om det inte är självklart att dessa rörelser avvikande åsikter på Internet någonsin kommer att nå de etablerade medierna, vilket nästan är ett krav för att idag få upp frågan på den offentliga agendan, erbjuder Internet ändå en kanal för medborgare att driva alternativa lösningar till samhällliga frågor.

Online-petitioner och -kampanjer kan anses vara konkreta sätt för Internetanvändare att delta i demokratiprocessen. Public Citizen, Global Exchange och WDM satsar mest av de analyserade rörelserna på online-aktioner medan till exempel PGA, och även Global Exchange försöker locka läsare att delta i olika aktiviteter i verkligheten. Båda sätten kan dock tolkas som försök att skapa en enhetlig front mot beslutsfattare och visa dem att medborgares åsikter måste tas på allvar. För en rörelse eller ett nätverk tillräckligt stor skara människor på gatorna eller tillräckligt många människor att skicka in en online-petition kan beslutsfattare inte förbise dessa åsikter och

därigenom har rörelsen med hjälp av Internetmobilisering kunnat påverka politiskt beslutsfattande. Det som man mest saknar på de analyserade hemsidorna är bättre möjligheter för Internetanvändaren att själv kunna publicera material genom rörelsernas Internetsidor och nätverksstruktur. Att via nätet möjliggöra producering av alternativa texter anses vara en av de mest effektiva demokratiserade funktionerna på Internet (jfr Curran, 2003).

5.5.2 En ny offentlig sfär - Internet som en plats för diskussion och debatt

Enligt Sparks (2005) menade Habermas i sin klassiska definition till offentlig sfär att de etablerade medierna är den offentliga sfärens medier. Detta synsätt har blivit kritiserat av många forskare (se Sparks, 2005; Salter, 2003) som istället lyfter fram Internet som en plattform till en ny offentlig sfär, tack vare sin tvåvägskommunikativa karaktär. Av de utvalda rörelserna har endast RTMARK ett diskussionsforum på sin hemsida som används för att uppmuntra läsare att kommunicera med varandra och debattera om offentliga angelägenheter. Tar man diskussionsplats som mått till offentlig sfär kan de andra analyserade hemsidorna endast indirekt sägas bidra till skapandet av en offentlig sfär. Till exempel Global Exchange och PGA hänvisar till andra sociala rörelser hemsidor där Internetanvändaren kan hitta möjligheter att diskutera samhällliga frågor. PGA refererar särskilt mycket till Indymedias sidor; i synnerhet finns i de tyskspråkiga texterna på PGAs hemsida länkar till Indymedias tyska hemsida (<http://germany.indymedia.org>) där det finns möjligheter till både diskussion och publicering av egna texter. Det går därför att säga att dessa rörelser indirekt hjälper till i skapandet av en ny offentlig sfär och uppmuntrar sina läsare till att delta i diskussion.

De övriga rörelserna satsar mer på att använda Internet som en kanal som kan förmedla information när man planerar att arrangera möten i verkligheten. Möten och protester på gatorna handlar naturligtvis också om diskussioner i den offentliga sfären, men ansikte mot ansikte möten har mer att göra med den traditionella offentliga sfären och inte med hur Internet och virtuella nätverk kan användas för att skapa nya platser för debatt. Internetanvändning handlar i detta sammanhang således mycket om Internets kapacitet att förmedla information så att organisering och deltagande i de traditionella mötesformerna på den traditionella offentliga sfären är möjligt.

Sammanfattningsvis kan man hävda att de utvalda rörelserna inte utnyttjar de möjligheter som Internet ger oss för att skapa en ny offentlig och virtuell sfär. Ser man på kapitlet som analyserar de tvåvägskommunikativa funktionerna på rörelsernas hemsidor märker man att det som oftast anses vara Internets styrka mot andra medier, det vill säga interaktion och tvåvägskommunikation (jfr Sparks, 2005; Salter, 2003), används relativt lite av dessa rörelser. Det är svårt att säga om det är en resursfråga att upprätthålla en diskussionssida på hemsidan eller om rörelserna inte vill ta risken att motstridiga eller till och med förnedrande kommentar skulle skrivas på deras hemsida. Det kan

dock hävdas att diskussionsforum och debattsidor inte är de enda förutsättningarna till offentlig sfär. Internet kan även i sig uppfattas som en offentlig sfär genom att den möjliggör spridning av alternativ information som bidrar till större medvetenhet och ökad kunskap och därigenom till mer upplysta diskussioner, även om dessa diskussioner sedan tar plats i verkligheten istället för på nätet (jfr Norris, 2002).

5.5.3 Att utmana existerande maktstrukturer?

Forskare (exempelvis Rheingold 1994) har sedan början av 1990-talet diskuterat hur Internet kan användas för att utmana de etablerade massmedierna. Det tydligaste sätt som de utvalda sociala rörelserna använder Internet för att utmana den existerande maktstrukturen är att ge medborgare tillgång till alternativa budskap och därigenom alternativa sätt att förstå och tolka världen. Även Rodgers (2003) anser att oppositionella bilder om politik och samhällsfrågor kan minska den existerande maktbalansen samt påverka maktstrukturer. Internet kan således användas till att utmana både politiska maktstrukturer, genom att visa en annan sida av de politiska besluten och deras inflytande, och massmediala maktstrukturer, som handlar om att utmana dominansen av de stora mediekonglomeraten som själva är involverade i den ekonomiska globaliseringen.

Alla analyserade hemsidor satsar på att visa alternativa bilder av ekonomisk globalisering och frihandel och vill på det sättet minska risken att medborgare tar de etablerade mediernas rapporter om dessa frågor för givet. Dessutom kan rörelserna visa att de granskar beslutsfattarna och bevakar dess överenskommelser och politiska processer. De alternativa rörelserna kan på det här sättet hävdas göra det arbete som traditionellt sett anses vara massmediernas uppgift, det vill säga granska och bevaka beslutsfattare. Alla rörelser förutom PGA och Global Exchange listar på sina hemsidor de av sina aktioner och uttalanden som har lyckats överskrida den massmediala tröskeln. Det här kan tolkas som ett sätt att försöka få allmänheten att ta deras budskap på större allvar. Dessutom, precis som redan Rheingold (1994) och senare Curran (2003) har påpekat, kan oberoende medieproducenter användas för att utmana de etablerade medierna i nyhetsrapporteringen kring viktiga samhällsfrågor. Att ge Internetanvändaren en roll som medieproducent ökar antalet alternativa budskap och kan i bästa fall utmana domineringen av de etablerade medierna. Problemet, som redan har diskuterats ovan i samband med självproducering av texter, är att denna möjlighet inte utnyttjas i den utsträckning som skulle kunna leda till en förändring i maktstrukturen.

När det gäller politiska maktstrukturer visar sociala rörelser sina motstånd både direkt på nätet genom online-kampanjer och indirekt genom mobilisering som uppmuntrar medlemmar att delta i protester i verkligheten, till exempel genom att handla rättvismärkta produkter istället för storföretags produkter. Rörelserna visar därmed på ett påtagligt sätt att det finns människor som inte

accepterar beslutsfattarnas ensidiga överenskommelser. Ju större antal människor som visar sina åsikter, desto större möjligheter har rörelserna att verkligen kunna utmana beslutsfattarna, deras makt och beslut.

5.6 Networking och kollektiv identitet

Nätverksorganisering och kollektiv identitet kommer i detta kapitel diskuteras å ena sidan utifrån hur och i vilken utsträckning de utvalda rörelserna försöker skapa kollektiv identitet inom sin egen grupp och å andra sidan utifrån rörelsernas engagemang i ett bredare nätverk och samarbete med andra rörelser.

5.6.1 Att skapa kollektiv identitet inom en rörelse

Bennett (2003; 2004) anser att kollektiv identitet i stort sett handlar om människor som frivilligt delar samma värderingar och är intresserade av samma frågor. När man ser på de utvalda rörelsernas hemsidor kan man hävda att det huvudsakliga sätt som används för att skapa en känsla av gemenskap är rapportering från olika aktiviteter, genom text, bild och video. Genom att berätta om och visa bilder från sina genomförda aktioner kan rörelserna sprida en känsla av gemenskap och tillhörighet samt fungera som ett objekt att identifiera sig med, både för dem som deltog i dessa aktiviteter och för dem som ännu inte har varit delaktiga, men som kan tänkas delta. De som redan är aktiva kan genom dessa berättelser påminna sig om den gemenskap av människor som tillsammans har kämpat för att förändra samhället. För dem som först läser om dessa aktioner och funderar på att delta i verksamheten kan dessa berättelser representera bilden på en gemenskap som de kan bli en del av genom att engagera sig. Samtidigt betonar man genom rapporteringen de frågor som rörelsen och dess medlemmar anser vara viktiga och därigenom skapas en bas till gemensamma värderingar och kring vad som betraktas som rätt eller fel (jfr Bennett, 2003; 2004). WDM och PGA satsar på den ovan beskrivna metoden och presenterar mycket av sina aktiviteter genom bilder och berättelser på sina hemsidor. Den gemensamma fienden, i det här fallet WTO och frihandel, kan även tolkas som en faktor som binder ihop rörelsernas medlemmar. Som Bennett (2003) skriver är det som anses vara hotande eller fel det som starkast förenar människor.

Ett annat sätt att skapa kollektiv identitet är språkanvändning och tilltalssätt. PGA och WDM skiljer sig från de andra rörelserna genom ett mycket personligt tilltalssätt. WDM vädjar till sina läsare med fraser som "Take action now!" och "Help us end this injustice and right corporate wrongs". Dessutom använder WDM ordet "vi" när de talar om sig själva och på det viset försöker öka känslan av gemenskap, nästan skapa en "WDM familj". PGA för sin del använder mycket känsloladdade ord och uttryck för att uppmuntra läsaren att agera, exempelvis "End the tyranny of free trade and the WTO", "Shut Down the WTO" och "Another World is Possible". Läsaren kallas

för broder och syster, ”Brothers, sisters” och vänner, ”Dear Friends and Allies in the Struggle for Global Justice”. Precis som med WDMs användning av ordet ”vi” kan PGAs användning av orden ”broder och syster” och ”vänner” tolkas som gemenskapsskapande och ett försök att inkludera läsaren i rörelsen. Att inkludera vissa och exkludera andra med språkbruket handlar om gränsdragning mellan ”vi” och ”de” precis som Ayers (2003) menar när han diskuterar hur rörelser försöker skilja sig från andra rörelser och från den dominerande kulturen.

De flesta hemsidorna har dock mycket anonymt förhållningssätt till sina läsare och kan tolkas som opersonliga och avståndstagande. IATP och RTMARK gör inget större försök för att skapa kollektiv identitet som läsaren kan identifiera sig med. Det använda språket kan dock, kanske oavsiktligt, fungera som gemenskapsbildande eftersom båda rörelserna använder ett mycket byråkratiskt och jargongliknande språk vilket lockar en typ av människor men leder till att andra söker sig till andra rörelser. Även Public Citizen och Global Exchange har opersonligt och sakligt förhållningssätt till sina läsare. Public Citizen är även i sin språkanvändning mycket anonym medan Global Exchange använder ett språk som liknar mer order än vädjande. Det är svårt att säga att Public Citizen på något sätt skulle skapa gemenskap genom det använda tilltalssättet. Global Exchanges orderliknande språkanvändning kan hävdas skapa gemenskap som baserar på att rörelsen fungerar som en auktoritet som vägleder och styr sina medlemmar.

5.6.2 Deltagande i de existerande nätverken

Gerlach (2001) som diskuterar vad som kännetecknar nätverksstrukturerade rörelser konstaterar i den reviderade versionen av SPIN-modellen att en enskild allmäktig ledare eller en gemensam ideologi inte längre förenar individer, utan gemenskap baseras på delade värderingar och hotbilder. Med denna tanke som ledstjärna kommer de utvalda hemsidorna analyseras. Alla rörelser som är med i urvalet har precis den struktur som Gerlachs modell föreslår. Det finns inga självklara ledare med positioner som inte går att ifrågasätta och det är hotbilder mot mänskliga rättigheter och rättvis handel som förenar människor. Sedan kan man hävda att vissa hemsidor har nätverksstruktur i större grad än andra sidor. Till Exempel visar sig RTMARK inte vara en aktiv del av ett nätverk, förutom de ovan nämnda egenskaperna. Den fokuserar istället på att beskriva sina egna aktioner och har bara få länkar till andra rörelserns Internetsidor, medan andra hemsidor, som PGA baserar hela sin verksamhet på ett nätverk.

Möjlighet att bilda fungerande nätverk världen över är en av Internets styrkor. Det första intrycket av de analyserade sidorna ger en känsla att rörelserna inte skulle satsa speciellt mycket på att skapa samarbeten med andra rörelser som jobbar med samma frågor. Tittar man dock på hemsidorna mer noggrant märker man snart hur de olika rörelserna berättar om sina kontakter till andra rörelser som tillhör diverse aktivistnätverk. Att rörelser refererar till andra rörelser Internetsidor och uppmuntrar läsaren att även besöka dessa sidor kan tolkas som ett sätt att försöka bilda en större gemenskap som tillsammans arbetar mot globaliseringen. Det finns dock lite bevis på direkt samarbete mellan rörelser då kopplingar för det mesta begränsar sig till länkar på varandras hemsidor.

PGA består av ett stort antal sociala rörelser och grupper som vill motarbeta frihandel och WTO. Det kan hävdas att organisering av möten och demonstrationer runt om i världen kräver nätverksstrukturering. Mobilisering sker på Internet och PGAs hemsida har rikligt med hänvisningar till andra rörelser hemsidor. Redan beskrivningen av PGAs grundande instämmer med Bennetts (2003) påpekande om att ett Internetbaserat nätverk bygger på öppenhet och en världsomfattande publik. Med sina egna ord beskriver PGA sin verksamhets syfte: "to launch a worldwide coordination of resistances to the global market, a new alliance of struggle and mutual support called Peoples' Global Action against "Free" Trade and the World Trade Organisation (PGA)" (<http://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp/en/pgainfos/history.htm>). PGA refererar dessutom till en Global Action Database (<http://www.all4all.org/en/index.shtml>) som används tillsammans med andra aktivistgrupper och består av texter som handlar om global rättvisa. Även detta är ett bevis på PGAs stora nätverksstruktur och på det samarbete där PGA är en aktiv aktör.

De kvarstående rörelserna som analyserats i denna studie befinner sig någonstans mellan RTMARKs relativt icke-existerande nätverksstruktur och PGAs direkt nätverksbaserade verksamhet. IATP är en av de rörelser som förutom RTMARK verkar ha minst nätverkstruktur, medan Public Citizen genom att tillhöra två nätverk "Our World is Not For Sale" och "movingideas network" är en av de mest nätverksliknande efter PGA. Även Global Exchange och Public Citizen är medlemmar i nätverket "Our World is Not For Sale". WDM är dessutom medlem i nätverket "Seattle to Brussels", vilket i sin tur hör till "Our World is Not For Sale" och arbetar med sina egna ord för att: "stop the EU corporate trade agenda" (<http://www.s2bnetwork.org/index.jsp?id=3&random=r506232157349586>).

Slutsatser som kan dras efter att ha tittat på de utvalda rörelsernas hemsidor är att det finns samarbete och koordination av aktioner mellan olika sociala rörelser. Tyvärr får detta samarbete inte särskilt mycket plats på hemsidorna och det krävs att Internetanvändaren är mycket aktiv för att kunna hitta dessa kopplingar. Läsaren märker att rörelserna är stolta över det befintliga samarbetet, ifall hon lyckas hitta dessa kopplingar på hemsidan. Det skulle dock öka känslan av samhörighet och säkert även förbättra samarbete om kopplingar hade presenterats mer tydligt på hemsidorna. Det är nästan endast PGA som explicit lyfter fram sin nätverkskaraktär och baserar sina aktioner på nätverkets samarbete.

6 Slutdiskussion

Internet är ett medium som allt mer används av sociala rörelser för att sprida information som avviker från etablerade mediers rapportering. Man hör ofta sägas att Internets möjligheter att påverka demokratin och förändra maktstrukturer överdrivs, men samtidigt kan det påstås att Internet har revolutionerat sociala rörelsernas sätt att kommunicera med och nå sina målgrupper. Internet är inte längre ett nytt medium men det verkar att alla de funktioner, som skiljer Internet från de traditionella medierna, fortfarande inte utnyttjas i den utsträckning som man hade trott.

Slutsatser som kan dras av de analyserade sociala rörelsernas Internetsidor kan sammanfattas med konstateringen att rörelserna i stort satsar på envägs kommunikation på sina hemsidor även om tvåvägs kommunikation är den egenskap som oftast anses vara Internets största styrka. Alla analyserade rörelser använder Internet mest till att sprida information om de sociala frågor som de jobbar med. Det handlar mycket om att rapportera om och kring föregående och kommande WTO-ministermöten. Dessutom finns det relativt mycket material om aktioner riktade till att hejda den ekonomiska globaliseringen och WTOs expanderings. Mest presenterar detta material rörelsernas offline-aktiviteter, och i mindre utsträckning hittar man information om online-aktioner. Det verkar som att Internet huvudsakligen används som en förmedlare som hjälper rörelserna att uppmuntra människor att delta i aktiviteter som sker i verkligheten. Det är inte lika vanligt att Internets möjligheter till virtuell mobilisering utnyttjas på allvar. De envägs kommunikativa funktioner som förekommer på diverse hemsidor på Internet, exempelvis nyhetsbrev och nerladdningsbara texter, finns även på de utvalda hemsidorna, medan de tvåvägs kommunikativa funktioner som skulle kunna öka interaktiviteten med och mellan läsare, inte får det utrymme på hemsidorna som man skulle kunna tro. Det finns stora förhoppningar, när det gäller Internets potential, att skapa nya ytor för diskussion och demokratiska processer. Utifrån det analyserade materialet, som visar hur envägs kommunikation dominerar hemsidorna, måste man dock hävda att vi inte befinner oss i närheten av att virtuellt beslutsfattande och virtuell offentlig sfär skulle vara aktuellt.

Att envägs kommunikation dominerar på de analyserade hemsidorna kan anses vara positivt på det sättet att genom effektiv och global informations spridning kan uppmärksamhet kring viktiga frågor väckas och intresse för att agera ökas. Samtidigt är det synd att interaktivitet och multimediala funktioner som skiljer Internet från de traditionella medierna inte utnyttjas speciellt mycket. Man kan fråga sig ifall rörelsernas sätt att inte skapa ytor till diskussion eller utnyttja video, bild och ljud på hemsidor handlar om ett medvetet val eller otillräckliga resurser, eller om de forskare som anser att Internets potential har överdrivits rent av har rätt i sina påståenden. Är det för resurskrävande att satsa på tvåvägs kommunikation på Internet eller tror inte rörelser själva heller att de kan dra någon nytta av att kunna ge läsare möjlighet att utbyta tankar och idéer med varandra? En intressant

iakttagelse är att RTMARK Legacys hemsida, som uppdaterades mest runt millennieskiftet och har därefter bara funnits som arkivmaterial, använde flest multimediala funktioner av de analyserade hemsidorna. RTMARK hade även en form av diskussionsplats på hemsidan. De andra sidor, som i alla fall delvis uppdateras fortfarande idag, rymmer inte dessa funktioner i samma utsträckning. Därför kan man inte heller påstå att tvåvägskommunikativa funktioner hade blivit mer populära först under de senaste åren.

Dagens samhälle kallas ofta nätverkssamhälle och det talas mycket om samarbete mellan olika aktivistgrupper. Utifrån urvalsmaterial kan det hävdas att globalisering i stort sett kopplas samman med ekonomisk utveckling och maktobalans som finns mellan världens befolkning och storföretag/transnationella organisationer. Även om samarbete och nätverksstruktur bland rörelser inte känns självklart när man första gången tittar in på hemsidorna kan man efter en djupdykning hävda att det finns, i alla fall ett försök till att skapa en starkare aktivistfront mot frihandel. De analyserade Internetsidorna ger en relativt enhetlig bild av deras uppfattning om globalisering samt om deras inställning till WTO vilket även förstärker tanken om en enhetlig rörelse. Faktumet är dock att vissa rörelser är mer engagerade i att ansluta sig i nätverk och delta i samarbete än andra rörelser. Det verkar ändå som att rörelserna har förstått att de behöver en större uppslutning av människor för att kunna kämpa emot de mäktiga institutioner som idag verkar ta beslut över gemensamma frågor. Precis som vissa rörelser är mer benägna att tillhöra ett nätverk, märks det att vissa rörelser jobbar på att få sina medlemmar, och i viss mån hemsidans besökare, att identifiera sig med rörelsen, medan andra mest satsar på att informera och öka uppmärksamheten bland allmänhet. Av de utvalda rörelserna jobbar endast ett fåtal på att skapa en kollektiv identitet som deras medlemmar kan känna tillhörighet till. Detta görs genom språkbruket och de uttryck som rörelsen använder på hemsidan, samt delvis genom de sätt som används för att presentera rörelsens aktiviteter. De flesta hemsidornas första intryck kan dock beskrivas som anonymt och informerande.

Internet erbjuder oppositionella röster en otrolig potential att agera och tvinga beslutsfattare att ta alternativa synsätt på allvar. Det krävs dock att sociala rörelser har resurser, kunskap och vilja att utnyttja Internets tvåvägskommunikativa funktioner för att skapa ytor till diskussion och förbättra interaktionen. Det analyserade materialet visar att mer effektiv användning av Internetsidor skulle kunna öka sociala rörelsers möjligheter att engagera läsare och inkludera dem i kampen mot ekonomisk globalisering.

Referenser

Böcker och artiklar

Ayers, M. D. (2003). Comparing Collective Identity in Online and Offline Feminist Activists. I McCaughey, M. & Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 145-164). London: Routledge.

Beck, U. (2000). *What is globalization?* Malden Mont.: Polity Press.

Bennett, L. (2004). Communicating global activism: strengths and vulnerabilities of networked politics. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 123-146). London: Routledge.

Bennett, L. W. (2003). New Media Power: The Internet and Global Activism. I Couldry, N. & Curran, J. (Red.), *Contesting Media Power: Alternative media in a networked world*. (s. 17-38). Oxford: Rowman & Littlefield.

Boréus, K. & Bergström, G. (2005). Innehållsanalys. I Bergström, G. & Boréus, K. (Red.), *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. (s. 43-88). Lund: Studentlitteratur.

Castells, M. (2002). Series Editor's Preface: The Internet and the Network Society. I Wellman, B. & Haythornthwaite, C. (Red.), *The Internet in Everyday Life*. (s. Preface). Oxford: Blackwell Publishing.

Castells, M. (2001). *Internetgalaxen: Reflektioner om internet, ekonomi och samhälle*. Göteborg: Daidalos AB.

Castells, M. (1996). *The information age: economy, society and culture*. Malden, Mass.: Blackwell.

Chen, W., Boase, J. & Wellman, B. (2002). The Global Villagers: Comparing Internet Users and Uses Around the World. I Wellman, B. & Haythornthwaite, C. (Red.), *The Internet in Everyday Life*. (s. 74-113) Oxford: Blackwell Publishing.

Couldry, N. (2003). Beyond the Hall of Mirrors? Some Theoretical Reflections on the Global Contestation of Media Power. I Couldry, N. & Curran, J. (Red.), *Contesting Media Power: Alternative media in a networked world*. (s. 3-16). Oxford: Rowman & Littlefield.

Couldry, N. & Curran, J. (2003). The Paradox of Media Power. I Couldry, N. & Curran, J. (Red.), *Contesting Media Power: Alternative media in a networked world*. (s. 3-16). Oxford: Rowman & Littlefield.

Coyer, K. (2005). If it leads it bleeds: the participatory newsmaking of the Independent Media Centre. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s.165-178). London: Pluto.

Curran, J. (2003). Global Journalism: A Case Study of the Internet. I Couldry, N. & Curran, J. (Red.), *Contesting Media Power: Alternative media in a networked world*. (s. 227-242). Oxford: Rowman & Littlefield.

Dahlgren, P. (2004). Forword. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. xi-xvi). London: Routledge.

Dahlgren, P. (2000). Vad säger medierna och vad betyder de. I Jarlbro, G. (Red.), *Vilken metod är bäst – ingen eller alla? Metodtillämpning i medie- och kommunikationsvetenskap*. (s. 75-100). Lund: Studentlitteratur.

De Jong, W., Shaw, M. & Stammers, N. (2005). Introduction. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s.1-14). London: Pluto.

Diani, M. (2000). Social movement networks virtual and real. *Information, Communication & Society*. Vol. 3:3. (s. 386-401).

Edwards, A. (2004). The Dutch women's movement online: internet and the organizational infrastructure of a social movement. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 123-146). London: Routledge.

Gerlach, L. P. (2001). The Structure of social movements: environmental activism and its opponents. I Arquilla, J. & Ronfeldt, D. (Red.), *Networks and Netwars: The Future of Terror, Crime, and Militancy*. (s. 289-310). Santa Monica, CA: Rand.

Giddens, A. (2002). *Runaway world: how globalisation is reshaping our lives*. London: Profile Books.

Gurak, L. J. & Logie, J. (2003). Internet Protests, from Text to Web. I McCaughey, M. /& Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 25-46). London: Routledge.

Haythornthwaite, C. & Wellman, B. (2002). Moving the Internet out of Cyberspace: The Internet in Everyday Life: An Introduction. I Wellman, B. & Haythornthwaite, C. (Red.), *The Internet in Everyday Life*. (s. 3-44). Oxford: Blackwell Publishing.

Jenkins, H. & Thorburn, D. (2003). Introduction: The Digital Revolution, the Informed Citizen, and the Culture of Democracy. I Jenkins, H. & Thorburn, D. (Red.), *Democracy and New Media*. (s. 1-20). Cambridge: The MIT Press.

Jensen, K. B. & Helles, R. (2005). "Who do you think we are?" A content analysis of websites as participatory resources for politics, business, and civil society. I Jensen, K. B. (Red.), *Interface :// Culture - The World Wide Web as Political Resource and Aesthetic Form*. Samfundslitteratur Press/Nordicom.

Jordan, T. (1999). *Cyberpower: The Culture and Politics of Cyberspace and the Internet*. London: Routledge.

Katz, J. E. & Rice, R. E. (2002). Syntopia: Access, Civic Involvement, and Social Interaction on the Net. I Wellman, B. & Haythornthwaite, C. (Red.), *The Internet in Everyday Life*. (s. 114-138). Oxford: Blackwell Publishing.

Kavada, A. (2005). Civil society organisations and the Internet: the case of Amnesty International, Oxfam and the World Development Movement. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s. 208-222). London: Pluto.

Kidd, D. (2003). Indymedia.org: A New Communications Commons. I McCaughey, M. & Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 47-70). London: Routledge.

Klein, N. (2002). *Stängsel och öppningar: Rapporter från globaliseringens frontlinjer*. Stockholm: Ordfront.

- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: and introduction to its methodology*. Thousand Oaks, Calif.: Sage.
- Lipschutz, R. D. (2005). Networks of knowledge and practice: global civil society and global communications. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s.17-33). London: Pluto.
- McCaughey, M. & Ayers, M. D. (2003). Introduction. I McCaughey, M. & Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 1-21). London: Routledge.
- Norris, P. (2002). *Democratic Phoenix: Reinventing Political Activism*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Rheingold, H. (1994). *The Virtual Community: Finding Connection in a Computerized World*. London: Secker & Warburg.
- Rodgers, J. (2003). *Spatializing International Politics: Analysing activism on the Internet*. London: Routledge.
- Rosenkrands, J. (2004). Politicizing *Homo economicus*: analysis of anti-corporate websites. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 57-76). London: Routledge.
- Rucht, D. (2004). The quadruple 'A': media strategies of protest movements since the 1960s. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 29-56). London: Routledge.
- Salter, L. (2003). Democracy, New Social Movements, and the Internet: A Habermasian Analys. I McCaughey, M. & Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 117-144). London: Routledge.
- Schuler, D. (2003). Reports of the Close Relationship between Democracy and the Internet May Have Been Exaggerated. I Jenkins, H. & Thorburn, D. (Red.), *Democracy and New Media*. (s. 69-84). Cambridge: The MIT Press.
- Sparks, C. (2005). Media and the global public sphere: an evaluative approach. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s. 34-49). London: Pluto.

Stammers, N. & Eschle, C. (2005). Social movements and global activism. I De Jong, W., Shaw, M., & Stammers, N. (Red.), *Global Activism, Global Media*. (s.50-67). London: Pluto.

Tarrow, S. (2005). *The New Transnational Activism*. Cambridge: Cambridge University Press.

Van Aelst, P. & Walgrave, S. (2004). New media, new movements? The role of the internet in shaping the 'anti-globalization' movement. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 97-122). London: Routledge.

Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. G., & Rucht, D. (2004). Introduction: social movements and ICTs. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 1-25). London: Routledge.

Weare, C. & Lin, W. (2000). Content Analysis of the World Wide Web. Opportunities and Challenges. *Social Science Computer Review*. Vol. 18, No. 3, (s. 272-292). Sage Publications.

Vegh, S. (2003). Classifying Forms of Online Activism: The Case of Cyberprotests against the World Bank. I McCaughey, M. /& Ayers, M. D. (Red.), *Cyberactivism: Online Activism in Theory and Practice*. (s. 71-96). London: Routledge.

Wright, S. (2004). Informing, communicating and ICTs in contemporary anti-capitalist movements. I Van de Donk, W., Loader, B. D., Nixon, P. D. & Rucht, D. (Red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements*. (s. 77-93). London: Routledge.

Østbye, H., Knapskog, K., Helland, K. & Larsen, L. O. (2004). *Metodbok för medievetenskap*. Malmö: Liber.

De analyserade hemsidorna

Rtmark Legacy [www dokument] URL <http://www.rtmark.com/legacy/index.html> (april-juli 2006).

Public Citizen [www dokument] URL <http://www.citizen.org/trade/> (april-juli 2006).

World Development Movement [www dokument] URL
<http://www.wdm.org.uk/campaigns/WTO.htm> (april-juli 2006).

Global Exchange [www dokument] URL <http://www.globalexchange.org/campaigns/wto/> (april-juli 2006).

Institute for Agriculture and Trade Policy [www dokument] URL <http://www.tradeobservatory.org/> (april-juli 2006).

Peoples' Global Action [www dokument] URL
<http://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp/free/wto/index.htm> (april-juli 2006).

World Trade Organisation [www dokument] URL <http://www.wto.org/> (april-juli 2006).

Övriga Internet-hänvisningar

Independent Media Center [www dokument] URL <http://www.indymedia.org> (april-juli 2006).

Indymedia Tyskland [www dokument] URL <http://germany.indymedia.org> (april-juli 2006).

Global Action Database [www dokument] URL <http://www.all4all.org/en/index.shtml> (april-juli 2006).

Our World is Not For Sale [www dokument] URL <http://www.ourworldisnotforsale.org/> (april-juli 2006).

Movingideas network [www dokument] URL <http://www.movingideas.org/> (april-juli 2006).

Seattle to Brussels [www dokument] URL <http://www.s2bnetwork.org/index.jsp> (april-juli 2006).

Bilaga 1: Kodschemat

					RT Mark/the Yesman	Public Citizen	World Development Movement	Global Exchange	IATP/Trade Observatory	Peoples Global Action
Kommunikationssätt										
<i>Envägskommunikation</i>										
Informationsspridning										
	Om organisationen själv									
	Om WTO									
<i>Tvåvägskommunikation</i>										
Interaktion och möjlighet till deltagande										
	Feedback									
	Mejlinglist/nyhetsbrev									
	Online-petitioner och/eller -kampanjer och/eller e-post lobbande									
	Downloads av olika typer									
	Diskussionsgrupp									
	Elektronisk korrespondens									
	Uppmuntran till f2f-komm									
	Möjlighet att själv producera material									
Kommunikation:										
	Mellan sida och dess användare									
	Bland sidans användare									
Andra funktioner										
Intranet = lösenordsskyddad del										
Jobbannonser										
Varubeställning										
Fundraising/insamling av pengar										
Arkiv										
Infomaterial för offline-möten										
Möjlighet att välja bland olika språk										
Medlemsrekrytering										
Pressmeddelande										
Nyheter										
Reportage										
Information om förflutna aktiviteter										
Hänvisar till massmedia-coverage										
Mobilisering										
	Online aktioner/hacktivism									
	Offline aktioner									
	Hacktivism									
	Aktivitetskalender									
	Träningsmöjligheter									
Networking										
	Länkar till egna organisationers andra sidor									
	Länkar till externa organisationernas sidor									
	Kommunikation med andra rörelser									
	Samarbete och koordination av gemensamma aktiviteter med andra rörelser									
Multimedial användning										
	Text									
	Bild (foto eller annat)									
	Ljud									
	Video									
	Presentationsmaterial (t.ex. PP)									

Bilaga 2: Kvalitativa frågor

- Hur definierar hemsidorna globaliseringen respektive anti-globaliseringen?
- Hur definieras motståndare, i detta fall WTO, och dess verksamhet och mål?
- Hur definierar grupperna sig själva och deras verksamhet?
- Finns det möjligheter att delta i eller påverka pågående demokratiprocesser genom Internetsidor? I så fall, på vilket sätt?
- Skapar hemsidorna en ny offentlig sfär, dvs. finns det plats för diskussion och debatt?
- Använder de sociala grupperna Internet för att utmana den existerande maktstrukturen? I så fall, på vilket sätt?
- Har rörelsen i fråga nätverksstruktur och hur märks det i så fall?
- Finns det försök att skapa en gemensam/kollektiv identitet inom gruppen? I så fall, hur görs detta?
- Vem är avsändaren/källan till materialet?
- Kan avsändare och material på dessa sidor anses vara pålitliga?
- Vem är hemsidans/rörelsens huvudsakliga mottagare?
- Hur tilltalas mottagaren?